БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 156 (8376)
ИЮЛИИН 4
ЧЕТВЕРГ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МУНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Абаһан уялгаяа заабол дүүргэхэ

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ саг үеые нээһэн Агууехэ Октябриин 40 жэлэй алдарта ойе ажалай гайхамшагта бэлэгүүдээр угтахын түлөө манай Совет орон дотор социалистическэ мүрысөөн улам улам эршэтэйгээр дэлгэржэ байна. Бүхы оронойнгоо олон миллион ажалшадтай нэгэн хамта манай республикыншье предприятинуудаар, МТС, совхоз, колхозуудаар мүрысөөндэ шалгарагшадай тоо үдэр бүри олошорно.

Республикын олонхи предприятинууд абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө шангаар тэмсэжэ, энэ оной түрүүшын хахад жэлэй даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэээд, түсэбһөө гадуур хэдэн ехэ продукци гүрэндөө үгөө. Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдһөө хүдөө тосхонуудаймнайшье ажалшад гээгдэнэгүй.

Хүдөө ажахын эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ продукци бүри ехээр абадаг боложо, мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ тушаа манай партиин уряал колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалай шэнэ эдэбхи үүсхэбэ. Оронойнгоо түрүү колхозуудай үүсхэлые дэмжэн, манайшье республикын колхоз, совхозууд түрүүн абаһан уялгануудаа дахин хаража үзөөд, бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана.

Заиграйн аймагай «Красный опытник» колхозой һаалишад доторойнгоо арга боломжые тооложо үзөөд, зунай үедэ һара бүри үнеэн бүриһөө 350—400 литр һү һаажа, 1958 ондо хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 100 центнер һү абаха гэһэн уялга абаа юм. Энэ уялгаяа тус колхозой малшад һайнаар дүүргэжэ байна.

Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай, Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ мүн Кабанскын, Иволгын аймагуудай хэдэн колхозууд һү, мяха абалгаар нилээд ехэ уялга абаад тэрэнээ һайнаар дүүргэнэ.

1956 онойхитой сасуулхада энэ жэлдэ мяха абалгаяа 1,5 дахин, һү абалгаяа 1,7 дахин ехэ болгохо уялга манай республикын колхозууд, совхозууд абаһан байна. Бичурын, Кяхтын, Иволгын, Тарбагатайн, Сэлэнгын болон бусад хэдэн аймагуудай колхозууд һү ехээр һаадаг болохо тушаа абаһан уялгануудаа мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэнэ. Олонхи һаалишадай, мал адуулагшадай, мэргэжэлтэдэй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэ хэһэн хэрэг хоёрой алгасаагүй дээрэһээ манай республика дотор ажахын жэлэй үнгэрһэн 9 һара соо урда жэлэй энэ үехынхитэй сасуулхада һү һаалга нилээд ехээр дээшэлжэ, гүрэндэ һү гушааха, худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоо урда дүүргэгдээ.

Ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршада хонидойнгоо тоо хоёр дахин олошоруулхабди, нооһо абалгаяа хоёр хахадһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэбди гэһэн шэнэ уялгануудые түрүү хонишод һаяхан Хэжэнгэдэ, Хоридо, Мухаршэбэртэ, Сэлэнгэдэ, Кяхтада, Зэдэдэ, Курумканда болоһон суглаанууд дээрэ абаһан байна. Энэ уялгаяа манай алдар суута ажалша бүхэриг хонишодой дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Партиин XX съездын заабарие бэелүүлэн манай олонхи партийна комитедүүд болон партийна эхин организацинууд социалистическэ мүрысөө бүри тодорхойгоор, зүбөөр хүтэлбэрилдэг боложо байнхай. Һүүлэй үедэ партиин Яруунын, Иволгын, Хэжэнгын айкомууд абаһан уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниие шалгаад, айкомуудай пленумууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнуудые элирүүлһэн, тэдэниие усадхаха тушаа хэмжээнүүдые абаһан байна.

Гэхэтэй хамта, абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө үдэр бүхэндэ шангаар тэмсэдэггүй, мүрысөөнэй дүн саг сагтань гаргадаггүй, түрүүшүүлые урмашуулдаггүй, мүрысөөнэй дүн тунхагладаггүй партийна эхин организацинууд бии. Мяха ехээр абадаг болохо тушаа абаһан уялгануудаа хэдэн аймагуудай колхозууд муугаар дүүргэнэ. Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Хориин болон бусад хэдэн аймагай колхозууд гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб миил 45—50 процент дүүргэһэн байна. Мүн Хори, Ярууна болон бусад аймагуудай колхозуудта хурьгад олоор гарзалжа, хонидой тоо толгой олошоруулха тушаа абтаһан уялга мууса дүүргэгдэнэ.

Ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл нажар зунай үедэ элбэгээр бэлдэжэ шадабал, дулаан һайн байрануудые олоор барибал адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха тушаа абаһан уялганууд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ бшуу. Тиибэшье, мүнөө үбһэ хуряалгын эхилшэтэр олон колхозууд энэ шухала хүдэлмэридэ һайнаар бэлдээгүй, машина зэмсэгүүдээ хүсэд заһаадүй, бригадануудай үйлэдбэриин түсэб зохёогоодүй байһаар.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхажа, зунай элдин сагта һү ехээр һаахын, үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын, малаа олоорнь бэлшээн таргалуулжа, мяха ехээр абахын түлөө үсэд шангаар тэмсэхэ зэргэтэйбди.

Абаһан уялгануудаа заабол дүүргэжэ, ажалдаа шэнэ ехэ амжалтануудые туйлажа, Агууехэ Октябриин дүшэн жэлэй ойе алдар солотойгоор угтая!

Республикын МТС-үүдтэ үбһэ хуряалгын машинануудай заһабарилга тухай

1957 оной июлиин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Сенокосилканууд	Силос хэрэглэдэг машинанууд	МТС-үүд	Сенокосилканууд	Силос хэрэглэдэг машинанууд
Баргажанай	40,0	—	Хонхолойн	82,9	27,2
Хүнтэйн	—	—	Суулгын	93,3	100,0
Бичурын	54,5	33,3	Сэлэнгын	87,3	33,3
Бага-Куналейн	37,9	—	Сүхын	54,5	—
Охин Булагай	50,0	—	Тарбагатайн	126,6	50
Цагаан-Усанай	77,7	30,0	Жирэмэй	100,0	—
Үшөөтэйн	96,6	—	Ехэ-Куналейн	—	41,6
Эгэтын	95,0	70,0	Түнхэнэй	94,4	80,0
Нарһатын	41,6	100,0	Хэрэнэй	51,2	25,0
Курбын	57,6	40,0	Хориин	77,7	100,0
Шэнэ-Бэрээнэй	60,0	50,0	Хэжэнгын	91,1	62,5
Кабанскын	—	—	Чесанын	97,7	62,5
Тимлюйска	100,0	53,8	Закаменай	57,1	—
Ехэ-Кударын	100,0	100,0	Ториин	53,8	100,0
Хамнигадайн	91,6	60,0	Бургалтайн	36,8	—
Погранична	106,2	—	Иволгын	—	—
Гашейн	96,3	60,0	Саянтын	33,3	66,6
			Итанцын	75,0	40,0

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлые хаа хаанагүй эхилхэ саг ерээ

☆ ☆

Эхэ хонин бүридөө 1 центнерһээ бага бэшэ набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ абая

Түнхэн

Аймагай бүхы колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ эхилһээр хэды хонобо. Энэ хүдэлмэри 17 партсъездын, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Знамя» колхозуудта эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байнхай. Жэшээнь, 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 1100 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ, түсэбэйнгөө хахадһаа ехэнхииень дүүргэээ. Бусад хоёр колхоздонь мүн лэ мянгаад центнер набша намаа бэлэдхэгдээ.

Бүхы дээрээ Түнхэнэй МТС-эй харьяата колхозуудта 4 мянган центнер, Хэрэнэй МТС-эй харьяата колхозуудта 2300 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд, малай үбэлжөөндэ зөөгдэнхэй.

Хони ямаанда, хурьгадта ехэ хэрэгтэй бодосуудтай энэ тэжээлые ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ аймагай албахаагшад, хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэрэй дунда хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд шалгарна. Энэ коллективэй хүдэлмэрилэгшэд Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 300 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ үгэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнэйнгээ 200 центнерынь бэлэдхээд байнхай.

Г. Шаргаджанов.

Баргажан

Мүнөө үедэ хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха, хонидто хүсэд хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэхэ зорилгын табигдаад байхада манай колхозой гэшүүд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр табина. Энэ жэлдэ хонин бүридөө нэгэ центнерһээ бага бэшэ набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ гэхэ гү, али 2500 центнер суглуулха түсэбтэйбди.

Энэ хүдэлмэридэ 25 хүн, нэгэ автомашина таһалгаряагүй хүдэлнэ. Хажуугаарнь воскреснигүүд болоно. Һүүлэй мэдээгээр 400 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд, малай үбэлжэхэ газарта зөөгдэжэ, һүүдэртэ хатаагдана.

Мүн һаяын үдэрнүүдтэ хээрын ногоогоор эртын силос даража эхилхэ, хулһа ожорһоной шэмэтэйдэ сабшажа абаха байнабди.

А. Даненберг, колхозой түрүүлэгшэ.

Курумкан

Һаяын үдэрнүүдтэ аймаг дотор набшаһата тэжээл суглуулжа эхилбэ. Барагханай сомоной колхозой гэшүүд 100 гаран центнер бэлэдхээд байнхай.

Мүн набша намаа Хрущевой, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта бэлдэгдэнэ. Эндэ аймагай милициин, культурын болон эмнэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, колхозуудта ехэ туһаламжа хүргэнэ.

Н. Цоктоев.

Бэлэн бэшэ

Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Цыренжапов Гомбын хүтэлбэрилдэг комплексно бригада үбһэндэ орохоор бэлэн бэшэ. Бригадын үгэһэн мэдээнэй ёһоор 6 морин тармуур, 6 үбһэнэй машина заһагданхай гэжэ тоологдоно. Үнэнтэ дээрээ эдэ машинануудынь хабсаргагдаагүй, гүүртэ, бригаданууд дээгүүрээ байһаар.

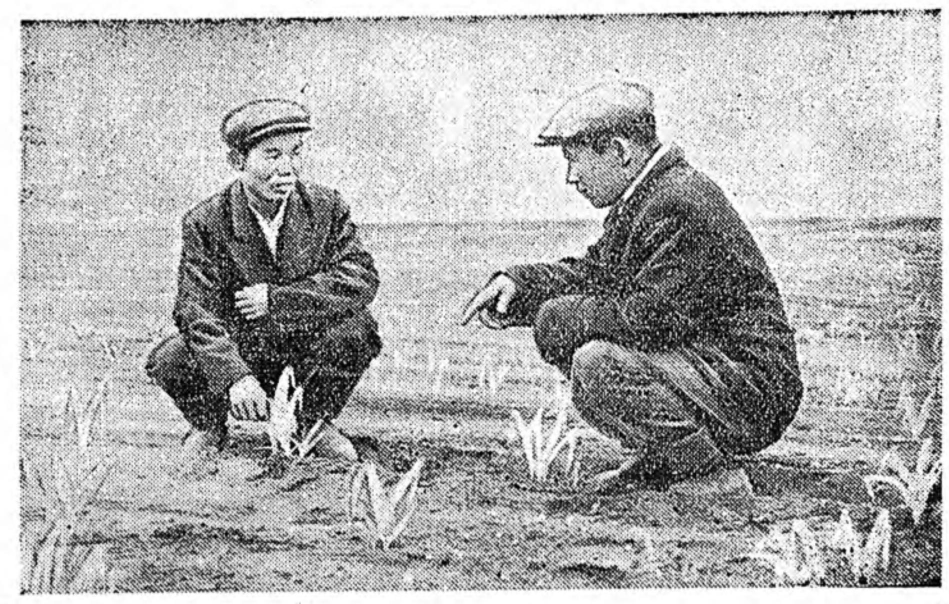
Нүхэд Г. Цыренжапов Б. Ц. Максаров хоёрой даажа ябаха үбһэнэй хоёр бригадада хэдэй хүдэлхэнь мэдэгдэнэгүй. Мори унаань хубаарилагдаадүй. Звено бүхэндэ үбһэ сабшаха үйлэдбэриин түсэб габигдаадүй, звенонуудта хүдэлхэ хүнүүд тодорхойлогдоодүй байһаар. Мүн үбһэ хуряаха бригадануудай сабшаха газарынь тодорхойлогдоодүй. Гадна үбһэ сабшаха тракторна агрегадуудшье тодорхойлогдоодүй байһаар.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн уялгануудые энэ жэлдэ абанхай юм. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэхын тулада нэн түрүүн үбһэ тэжээл һайн шанартайгаар, ехээр бэлдэхэ хэрэгтэй бшуу. Бороотой, шииг ехэ даа, ногоон гараха гэээд һанаагаа амаршоод, удааржа һууха саг бэшэ. Ленинэйхид яарахаар болоо.

Т. Генденов.

☆ ☆

Кукурузаяа ургуулхал байхабди...

Үхэр малаймнай эдижэ арьбан гадараа зузааруулжа, ашаг шэмээ дээшэлүүлхээр шэмэтэй силос мүнөө жэл ехээр дарахын тулада кукурузаяа ургуулха байхабди, — гэжэ Хори нютагаархин хөөрэлдэнэ,

Кукурузын силосэй амта шэмыень мэдэһэн хориинхидай тиигэжэ хөөрэлдэхэнь буруушье бэшэ юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ Ара Хасууртайн «Победа» колхозойхин гү, али Үртөөгэй «Улаан Одон» колхозойхин кукурузын муу бэшэ ургаса абажа, яһала ехэ силос дараһанайнгаа ашаар үнеэдтээ намарай дунда һараһаа эхилжэ хабар болотор эдюулээ. Энээнэйнгээ ашаар урда жэлэйхитэй сасуулбал һү һаалгаяа энэ жэлдэ 2—3 дахин ехэ болгожо шадаа юм.

— Кукурузын амта мэдэжэ абаа гээшэбди. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүридэ 7 тонно силос дараһан һаа, мүнөө жэл арбан тонноһоо бага бэшые даража, үнеэдтээ эдюулжэ, һаахада урматай байха даа, — гэжэ «Улаан Одон» колхозой МТФ-е даагша Галсан-Даба Гончиков хөөрэнэ.

Тус колхозой центрһээ баруулжаа үргэлжэ нэмжыһэн үргэн талын дундуур гараһан тракт харгыһаа хойшоо кукурузын поли ногоорно. Эндэ оролдожо тариһан кукурузань хоёр гурбан аса һалаа набшаһатайгаар газарһаа өөдөө гаража захаланхай. Эдлүүри һайтай газарынь буртаг үбһэнһөө сэбэр байна. Мүнөө эндэ Хориин МТС-эй залуу тракторист-басаган Роза Хашапова «Беларусь» трактораар газарыень зөөлэрүүлэн элдүүрилнэ. Энэ тракторист кукурузын ногоохон квадрадуудые дайрангүй газарыень һайнаар элдүүрилхэ зуураа, үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө Роза Хашапова зуу гаран гектар газар элдүүрилээ.

Тиихэдэ Хориин совхозой 3-дахи фермэдэ кукурузын гараса һайн. Илангаяа Табхарай Ара гэжэ газарта уһалагдадаг 60 гектарай кукуруза бүришье һайн байна. Эндэ кукурузын эшэ газарһаа дээшээ 15—25 сантиметр утатай болоо юм. Энэ кукурузые комсомол Владимир Бадмаевай звеногойхид харууһалжа ургуулна. Мүнөө эндэ ряд хоорондын элдүүрилгэ эхилжэ, ургасадаа наг шэбхэ ба минеральна үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл үтэнэ.

Тиихэдэ кукурузын газарые зөөлэрүүлэн элдүүрилжэ, буртаг үбһэнһөө сүлөөлхэһөө гадна ургасые гутаадаг хорхой шумуулнуудтай тэмсэл хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, нүхэр Кирюхинай хүтэлбэрилдэг колхоздо кукурузын ургасые капустын гусеница хорхойнууд эдижэ, гутаажа захалхадань гексахлоран ба кремнефтористо натрий хоёроор хорложо, үгы хэһэнииень һайн үрэ харуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин совхозой 3-дахи фермын тракторна-таряан ажалай бригадын бригадирай туһалагша Очир Юндунов кукуруза ургуулха звеногой звеньевод, комсомол Владимир Бадмаевтай бороогой һүүлээр газарай хэды шэнээн шиигтэһые, мүн кукурузын гарасые шалган үзэжэ байна.

Ц. Дандаров, манай тусхай корреспондент.

Түрэл орон доторнай

Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй Бүхэроссийска зүблөөн

Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй Бүхэроссийска зүблөөн Москвада июлиин 1-дэ нээгдэбэ. Энэ зүблөөе КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи бюро зарлаһан байна. Российска Федерациин хизаарнуд болон областьнуудай, автономно республиканууд болон национальна округуудай 600 гаран түлөөлэгшэд энэ зүблөөндэ хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гэй Российска Федерацидахи пропаганда ба агитациин таһагые даагша В. П. Московский зүблөөе нээгээ.

«Советская Россия» газетын хүдэлмэри тухай, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй зорилго тухай элидхэлые газетын главна редактор нүхэр Ерофеев хэбэ. Мүнөө үедэ республика дотор 4600 гаран газетэ гаргагдана гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Тэдэ газетэнүүд ниитэ дээрээ 35 миллионһоо үлүү экземпляраар гаргагдана.

Партиин XX съездын табиһан зорилгые бэелүүлхын түлөө газетын яажа тэмсэжэ байһан тухай, «Советская Россия» газетын хүдэлмэрие һайжаруулгада олон тоото хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй хэды шэнээн ехэ үүргэ дүүргэхэ байһан тухай нүхэр Ерофеев хэлэбэ.

Түрүүшын үдэр элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ Ленинградтахи Кировскэ заводой хуушанай хүдэлмэришэн бэшэгшэ нүхэр Мухин, портальна кранай крановщик нүхэр Лубенский (Дальна Восток), поэт Михалков, «Ленинский Путь» газетын редактор Осипов (Московско область) болон бусад хабаадаа.

* * *

Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй Бүхэроссийска зүблөөн июлиин 2-то хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ.

«Советская Россия» газетын главна редактор нүхэр Ерофеевэй элидхэлые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, зүблөөндэ хабаадагшад хэблэлэй хүдэлмэриин талаар дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн, олон тиражтайгаар гаргагдадаг ба ханын газетэнүүд дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ туһална, арадай ажахын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлнэ гэжэ хэлэһэн байна. «Красное Сормово» гэжэ заводой олон тиражтайгаар гаргагдадаг газетын редактор нүхэр Котов судна бүтээлгын энэ үнинэй заводой коллективэй хүдэлмэри тухай хөөрэбэ. Заводой газетэ үйлэдбэриин асуудалнуудые үргэнөөр харуулдаг, хүдэлмэришэдэй өөһэдынгөө хүсөөр өөһэдтөө гэрнүүдые бариха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг байна.

Читын паровоз-вагон заһабарилдаг заводой рабкор нүхэр Васин «Забайкальский рабочий» газетэдэ бэшэдэг тухайдаа, шүүмжэлэл хабшагшадтай хэгдэдэг тэмсэл тухай хөөрэһэн байна.

(ТАСС).

Хүдөө тосхонууд болбосон түхэлтэй болгогдоно

Оронойколхозуудай тосхонуудта, МТС-үүд болон совхозуудай поселогуудта байрын гэр байшангууд, культурна ажаһуудалай эмхи зургаанууд ехэ олоороо баригдана. Һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ мүнгэ зөөри ехээр һомологдоно.

Белоруссиин колхозууд мүнөө 130 гаран клуб, 60 һургуули, медицинскэ болон үхибүүдэй олон эмхи зургаануудые барижа байна. Энэ хэрэгтэ тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 22 миллион түхэриг үлүү ехые гаргашалха байна.

Рязанска областиин колхозууд мүнөө жэлдэ барилгада 259 миллион түхэриг һомолоо. Эндэхи һуурин газар бүхэндэ барилганууд бодхоогдоно. Энэ жэлдэ 20 гаран мянган байрын гэр баригдаха байна.

Волынска областиин 15 районой колхозууд хоорондын барилгын организацинууд байгуулагданхай. Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ой хүрэтэр тэдэ организацинууд 2365 байрын гэр бариха, һургуулинууд болон клубуудта зорюулан гэр байшангуудые олоор бариха байна.

Алтын-Кульска районой (Узбекскэ ССР) Калининай нэрэмжэтэ, хлопок таридаг артелиин тосхон болбосон түхэлтэй болгогдоно. Һаяхан эндэхи колхознигууд тосхоноо газификацилхын тулада хубаагдадаггүй фондһоо 500 мянга шахуу түхэриг һомолхо гэжэ хамтынгаа суглаан дээрэ шиидэбэ. Энэ химда үнэтэй түлишэ айлнуудһаа гадна, малай фермэнүүдтэ, мастерскойнуудта, мүн хлопок хатаалгада хэрэглэгдэхэ байна.

(ТАСС).

Таряа хуряалгада олоороо ошоно

Хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудые дүшэ мянга гаран хүн дүүргэээд, совхозууд болон МТС-үүдтэ эльгээгдэбэ. Тэдээн сооһоо 14 мянган механигууд-комбайнернууд шэнэ ба боро газар ашаглажа байһан районуудта ошобо.

Гадна, союзна республикануудай хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудта һуража байһан 30 мянган хүн шэнэ газарнуудта ошохонь. Тэдэнэр хадаа ерээдүйдэ мэргэжэл ехэтэй трактористнууд-машинистнууд болохо юм. Тэдэнэр һара хахадай—хоёр һарын туршада үйлэдбэриин практика гараха зуураа, тракторнууд болон комбайнуудта хүдэлжэ, ороо һо таряа хуряалгада туһалха байна. Тэдэнэртэй хамта үйлэдбэриин һуралсалай мастернууд ошолдохонь.

(ТАСС).

Социалистическэ оронуудай хүдэлмэришэдэй бата нэгэдэл

Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай үндэhэн шухала интересүүдые марксизм-ленинизм научна талаарнь хамгаалан харуулдаг. Марксизм-ленинизм болбол дэлхэйн бүхы оронуудай революционно бүхы дүй дүршэлhөө, революционно hанал бодолhоо хүгжэн гараа гэжэ В. И. Ленин заадаг hэн. Тиимэhээ марксизм-ленинизм хадаа хүдэлмэришэн ангиин, бүхы оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай үзэл бодол мүн.

Коммунистическэ общество байгуулха тухай имагта научна диалектико-материалистическэ интернациональна hургаал болошо марксизм-ленинизмын эгээн шухала хубинь пролетарска интернационализм мүн. Тиимэhээ пролетарска интернационализм пролетариадай үзэл бодолой, тэрэнэй марксистско-ленинскэ партинуудай үзэл сурталай шухала хубинь болодог.

Пролетарска интернационализм марксистско-ленинскэ партинуудай шухала хубинь, үзэл сурталынь юундэ болоноб гэбэл, бүхы оронуудай болон нацануудай пролетаринарай, ажалшадай хүсые нэгэдүүлхэгүй hаа, ангиин тэмсэл хэзээшье hаа, социалистическэ революци хэзэгүй hаа, пролетариадай диктатуры тогтоожо хэрэглэхэгүй hаа, хүдэлмэришэн ангиие, бүхы ажалшадые капитализмын социальна болон национальна дарлалтаhаа сүлөөлхэ асуудал, ангиин ба национальна зүрилдөөнүүдые усадхаха асуудал, коммунизм байгуулгын үедэ арадуудай ба нацануудай хоорондохи холбоо барисаае hайжаруулха асуудал шиидхэхын аргагүй юм.

Общественные социалистическэ ёhоор шэнэдхэн хубилгаха ямаршье асуудал шиидхэхэдэ тус тус нацануудай хүдэлмэришэдэй интересүүд бүримүhэн тааралдадаг, уласхоорондын пролетариадай ниитэ интересүүдтэй нэгэн адли байдаг, мүнөө үеын интернациональна hургаал болошо марксизм-ленинизм дотор бэелэн харагдадаг байха юм.

Пролетарска интернационализм болбол ниитын байдалай бүхы талынь интернациональна болгохо ябадалай, хүн түрэлтэнэй общественэ бүхы коммунистическэ ёhоор шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ бүхы нацын хүдэлмэришэд ба ажалшадай ниитэ интересэй нэгэн адли байhанда түшэглэн тэдэниие дүтэлүүлэн нэгэдүүлхэ ябадалай бэелэл мүн. Пролетарска интернационализм хадаа бүхы оронуудай пролетаринарай бата нэгэдэл ба hанал нэгэдэлгэ тухай, социализм, коммунизм байгуулгын үедэ арадуудай хоорондо тогтодог хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай hургаал болоно.

Мүнөөнэй интернационализмын эгээн онсо шухала зүйлынь гэхэдэ ниитын хүгжэлтэдэ тэрэнэй бүри ехээр сэхэ нүлөөлдэг болоhон ушар мүн. Социализмын нэгэ ороной хэмжээнhээ гаража, дэлхэйн системэ болоhониинь лэ пролетарска интернационализмын үзэл бодолой тон ехэ хүсэтэй байhые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Пролетарска интернационализм хадаа бии болоhон сагhаа хойшоо мүнөөшье хүрэтэр бүхы оронуудай пролетаринарай нягтаар нэгэдэн жагсаха ябадал, ниитын байдалай ондо ондоо талануудые социализмын үзэлэй үндэhөөр интернациональна болгожо, арадуудые бэе бэедэнь али болохоор дүтэлүүлхэ ябадал эсэшэ сусашагүй номнодог байха юм.

Мүнөө пролетарска интернационализмын гол ёhонуудынь хадаа капиталистическэ ба социалистическэ оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай хоорондохи харилсаанда нүлөөлхэhөө гадна, мүн дэлхэйн социалистическэ системын арадуудай ба гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда нүлөөлнэ. Социалистическэ лагериин арадуудай ба оронуудай хани барисаан, харилсаа холбоон болбол мүнөө хүрэтэр түүхэдэ мэдэгдээгүй байhан нацануудай ба гүрэнүүдэй хоорондохи тон шэнэ түхэлэй харилсаан мүн. Энэ хадаа дэлхэйн бүхы пролетаринарай гайхамшагта ехэ түйлалта, омгорхолынь гээшэ. Энэ харилсаан хадаа мүлжэлгэ, дарлалтада эсэргүүгээр хүдэлмэришэдэй, ажалшадай хэhэн революционно тэмсэлэй, национально-колониальна асуудал шиидхэхын түлөө марксистско ленинскэ партинуудай хэhэн тэмсэлэй түүхэтэ хүгжэлтын үрэ дүн гээшэ.

Ородой баатарлиг хүдэлмэришэн анги түрүүтэйгээр элдэб оронуудай хүдэлмэришэдэй хамтын тэмсэлые коммунистнуудай ленинскэ парти эмхидхээ. Тэрэнэй ашаар Агуу-ехэ Октябрьска социалистическэ революци илаа hэн. Энэ революциин 40 жэлэй ойе бүхы түрүү хүн түрэлтэн мүнөө жэл тэмдэглэхээ байна.

СССР дотор пролетариадай диктатурын тогтоогдоhоной, тэрэниие Коммунистическэ партиин шадамар бэрхээр хэрэглэhэнэй ашаар дэлхэйн бүмбэрсэгэй зурганай нэгэн хубида социальна ба национальна дарлалта усадхагдаhан, урдань дарлагдажа байгаа арадууд hэргэн хүгжэhэн, тэдэ арадуудай өөhэдынь гүрэн түрэ, экономико болон соёл культура хүгжэhэн байха юм. Гайхамшагта энэ хэрэгтэ агууехэород арад тон ехэ үүргэ дүүргээ, дүүргэжэшье байна. Ород арад дэлхэйн мүнөөнэй бүхы нацануудай дундаhаа эгээн революционно, эгээн гайхамшагта наца болоно.

Олонациональна Совет гүрэнэй бүхы арадуудай ахадүүгэй хани барисаан социалистическэ обществын, социалистическэ нацануудай шанар шэнжэhээнь үндэhэлэн гарана. Социализмын үедэ арадууд бэе бэедээ дүтэ болохо, хоорондоо хани харилсаатай байха угаа ехэ арга боломжо олодог. Социализм хадаа арадуудые нягтаруулан нэгэдхэдэг, тэдэнэй хоорондохи хани барисаае хүгжөөн бэхижүүлдэг байна. Энэ хани барисаан совет арадай баатар тэмсэлэй, ажал хүдэлмэриин үедэ хүгжэн бэхижэхэ зуураа, советскэ социалистическэ обществын хүгжэлтын эгээн шухала хүсэнүүдэй нэгэниинь болоо.

Хуулита ёhоной иимэ хүгжэлтэ мүнөө арадай демократиин оронуудта, дэлхэйн социализмын системын бүхы оронуудта боложо байна.

Арадуудай, оронуудай хоорондо национальна ба гүрэнэй илгаан мүнөө бии, саашадаашье удаан байха, пролетариадай диктатурын бүхы дэлхэйн хэмжээндэ илаhан хойношье байха, адли уг үндэhэтэй социалистическэ оронуудай хоорондо имагтал хани ёhоной харилсаан тогтоогдохо юм. Өөhэдынгөө оронуудай хоорондохи харилсаа тогтооходоо Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин бүхы оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд үнэн бодото энэ баримтые үндэhэ болгоно.

Капиталистическэ богоолшолгоhоо сүлөөржэ байгаа арадууд бэе бэедээ дүтэлэн нэгэдхэхээ эрмэлзэдэг, мүн социалистическэ гүрэнүүдэй экономическа болон политическэ системэнүүд адли түхэлтэй байдаг, эдэ гүрэнүүдэй арадуудай уг зорилгонуудынь нэгэн ниитэ байдаг юм. Тиимэhээ социалистическэ лагериин арадууд хоорондоо заатагүй хани барисаатай, харилсаа холбоотой байха болоно бшуу. Энэ лагериин арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон социалистическэ обществын шэнжэ шанартай, энэ общество дотор ажаhуудаг, ажалладаг арадуудай ба нацануудай шэнжэ шанартай бүримүhэн зохилдон тааралдана. Социалистическэ лагериин арадуудай хани барисаан болбол мүнөөнэй ба ерээдүйн коммунистическэ общество доторхи арадуудай хоорондын харилсаанай эрхим hайн үльгэр жэшээ болоно.

Социалистическэ лагериин арадуудай болон оронуудай хани барисаан, харилсаа холбоон, өөhэдынгөө экономико болон соёл культура хүгжөөлгэдэ тэдэнэй бэе бэедээ туhалалсахаар үнэн зүрхэнhөө хүсэдэг ябадал социалистическэ обществын эрхэ байдалда нацануудай ба гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгын хуули ёhо мүн. Энэ хуули ёhо түүхын тусгаар оршон байдалда, арадуудай экономическа, политическэ болон культурна эрилтэнүүд ба зорилгонуудтай зохилдон тааралдажа, элдэб маягтайгаар үзэгдэдэг, зүгөөр социалистическэ лагериин арадуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной олон янзын эдэ формонуудынь социализм, коммунизм байгуулха гэhэн гансал уг зорилгодо, социалистическэ бүхы оронуудай байгаалиин баялигуудые үйлэдбэриин-техническэ арга боломжонуудые тон hайнаар элсүүлэн хэрэглэхэ уг зорилгонуудта, социалистическэ бүхы гүрэнүүдэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашань ехээр хүгжөөхэ уг зорилгонуудта зорюулагдана.

Дэлхэйн событинуудай тон шухала бүхы асуудалнуудаар, социализмын оронуудай хүгжэлтын асуудалнуудаар социалистическэ гүрэнүүдэй үзэл бодолой, хэрэг ябуулгын нэгэн адли байдаг ябадал эдэ гүрэнүүдэй политическэ харилсаа холбоое харуулна. Уласхоорондын оршондо социалистическэ оронуудай политическэ харилсаа холбоотой байдагые эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын түгшүүрил hулааруулхын түлөө, яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ болюулхын түлөө, атомна ба водородно зэбсэг туршан хэрэглэхэ ябадал хорихын түлөө хэгдэдэг сэхэ шууд тэмсэл эли тодоор харуулна.

Социалистическэ гүрэнүүдэй экономическа хани харилсаан үйлэдбэриин томо томо предприятинуудые байгуулжа ашаглахадаа бэе бэедээ туhалалсахадань, мүн худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ, промышленность ба хүдөө ажахынгаа продукци андалдалсахадань, үйлэдбэриингөө дүй дүршэлые, научно-техническэ hонинуудаа андалдалсахадань, арадай ажахынгаа түсэбүүдые зохёоходо хараадаа абалсадаг ябадалда үзэгдэнэ. Социалистическэ оронуудай экономическа талаараа нягта харилсаатай байhан ябадал ажахын национальна единицэнүүдые дэлхэйн социалистическэ ажахын нэгэн ниитэ системэ болгожо холбоо, уласхоорондын хэмжээндэ ажалые социалистическэ ёhоор хубаалгаа. Советскэ Союз дэлхэйн ажахын социалистическэ системын хүгжэхэ, Европын ба Азиин социалистическэ залуу оронуудые индустриализацилха хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргээ.

Социалистическэ оронуудай хоорондо культурна харилсаа холбоон мүн лэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Энэ харилсаа холбоон хадаа хүн түрэлтэнэй интернациональна социалистическэ культурын хүгжэлтэдэхи нэгэн тон шухала шатань болоно. Социалистическэ лагериин арадуудай хани барисаае, харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэ али бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ зорилго мүнөө табигдана.

Социалистическэ гүрэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ нэгэн шухала эрхэ нүхэсэл гэбэл, марксизм-ленинизмын агууехэ hургаалда, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай, социализмын лагериин бүхы ажалшадай үнэн сэхэ байха ябадал, мүн хүдэлмэришэн ангиин үзэл сурталhаа хазагайрха, али бүхы hэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн тэдэнэй тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байха ябадал болоно. Һүүлшын үедэ коммунизмын дайсад «национальна коммунизм» гэдэг худал хуурмаг лозунгые номнохоно. Марксизм-ленинизмдэ энэ лозунг тон харша юм. Коммунизмын дайсадай энэ шэнэ «теори» хадаа СССР-ые, КПСС-ые хардаха гүрдэхэ, социалистическэ оронуудай хоорондо яhа хаяжа, тэдэниие нэгэ нэгээрнь үй бута сохихо зорилготой юм.

Дэлхэйн социалистическэ системые хүгжөөн бэхижүүлхэ хэрэгтэ энэ худал хуурмаг лозунгын аюултай, хоротой байhыень коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд саг доронь элишэлэн харуулаа. Тиихэ зуураа, интернационализмые үгөөрөө мэдэрээд, үнэн бодото хэрэг дээрээ мещанска национализмаар hэлгэдэг ябадал айхабтар хорото зүйл мүн гэжэ В. И. Ленинэй зааhан захяа заабариие коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд хүтэлбэри болгоо.

1956 оной октябриин 30-да тунхаглагдаhан «ССР Союзай Правительствын Декларациин» гол ёhонуудые: бүрин эрхэ сүлөө, газар дайдынгаа бүрин бүтэн байха ябадал хүндэлэлсэлгэ, гүрэнүүдэй бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй байха ябадал, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадал гэhэн гол ёhонуудые сахижа, эдэнээ сэхэ шууд бэелүүлхэ хэрэг дэлхэйн социалистическэ системые, социалистическэ лагериин арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэдэ мүн лэ угаа ехэ удхашанартай байха юм. Энэ Деклараци марксизм-ленинизмын hургаалай интернациональна уг удхаhаа, социализм, коммунизм байгуулагша ажалшадай национальна болон интернациональна интересүүдэй нэгэн ниитэ байдаг ябадалhаа, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлнэ. Социалистическэ оронуудтай, мүн тэрэшэлэн ахадүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай харилсаа тогтооходоо, пролетарска интернационализмын ленинскэ гол ёhонуудые наринаар сахиха, тэрэшэлэн социализм байгуулгын ниитэ зорилгонуудые бэелүүлгын орон бүхэнэй национальна онсо илгаае хараадаа абаха шухала гэжэ КПСС-эй XX съезд заагаа hэн.

Декларациин гол ёhонуудые наринаар сахихада социалистическэ гүрэнүүдэй нэгэдэлынь улам бүри бэхижээ, эдэ гүрэнүүд бэе бэедээ бүри ехээр этигэдэг болоо, социалистическэ лагериин арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон улам бата болоо.

СССР-эй, Хитадай, социалистическэ бусад оронуудай ахадүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй парти, правительствонуудай түлөөлэгшэд hүүлшын үедэ уулзажа, хэлсээнүүдые хэhэн байна. Эдэ уулзалганууд ба хэлсээнүүдынь дэлхэйн социалистическэ системын арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооe бэхижүүлгэдэ туhална, туhалжашье байна:

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай оршон мандажа, улам хүсэтэйгөөр хүгжэн, бэхижэн байhан баримта уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай юм. Советскэ арадай тон ехэ оролдолго гаргаhанай ашаар СССР оромнай ехээр хүгжэhэн промышленностьтай, механизированнэ хүдөө ажахытай, түрүү наука, культуратай тон хүсэтэй гүрэн болоо.

СССР-эй, КПСС-эй зүгhөө дэмжэлгэ, туhаламжа абаагүй hаа, социализмын түлөө, эб найрамдалай түлөө, дэлхэйн гурбадахи дайе зайсуулхын түлөө мүнөө амжалтатай hайнаар тэмсэжэ шадахагүйбди гэжэ залуу социалистическэ гүрэнүүд, тэрэшэлэн капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэд, ажалшад мэдэнэ. Тиимэhээ СССР хадаа социалистическэ лагериин арадуудай интернациональна нэгэн бүлэ дотор аха захань, уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй гол түбынь, үндэhэ hууринь гансаараа мүн байгаа, байнашье, байхашье юм гэжэ марксистско-ленинскэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг. Тиимэhээ СССР-ые, социалистическэ бүхы оронуудые — бүхы оронуудай, бүхы үндэhэ яhатанай хүдэлмэришэдэй Эхэ орониие хамгаалан бэхижүүлхэ гээшэ социализмын, коммунизмын түлөө тэмсэлшэдэй интернациональна эгээн нангин уялга болоно. Советскэ Союзай толгойлдог социалистическэ бүхы лагерьта хандаха ябадал пролетарска, социалистическэ интернационализмын гол ёhонуудта үнэн сэхэ байлгые шалгаха шухалын шухала нүхэсэл мүн. Советскэ Союзай толгойлдог социализмын бүхы лагериие үнэн зүрхэнhөө сэхэ дэмжэдэг хүн лэ эб найрамдалай, демократиин болон социализмын ниитэ хэрэгтэ өөрынгөө орон дотор бүхы шадалаараа туhалдаг хүн лэ мүнөө марксист-ленинец, үнэхөөрөө интернационалист гээшэ.

СССР-эй Хитадай, бүхы социалистическэ оронуудай ахадүү ёhоной эбдэршэгүй бата хани барисаанай, харилсаа холбооной оршон мандажа, хүгжэн бэхижэжэ байгаал сагта гадаадыншье, дотоодыншье дайсад, мүн коммунистическэ общество байгуулгын зам дээрэ тохёолдодог али бүхы бэрхэшээлнүүдшье хүдэлмэришэдтэ, ажалшадта аюултай бэшэ юм. Марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар гэрэлтүүлэгдэдэг хүдэлмэришэдэй, ажалшадай хэрэгынь бүхы дэлхэй дээрэ заатагүй илан мандахал.

Д. ЛУБСАНОВ.

40 жэлэй саада тээ

Июльскэ үдэрнүүдтэ орон доторнай юун болоо бэлэй

Июньскэ кризис үргэлжэлhөөр байба. Капиталистнуудай гэмээр фабрика, заводууд хүдэлмэрилхээ болижо, промышленностиин hандарал улам саашаа ехэдэжэ, үргэдэжэ байба. Орон дотор металл үйлэдбэрилэн гаргалга 40 процентээр, бүд нэхэлгэ 20 процентээр доошолhон байгаа. Үлдэхэ турахын аюул дүтэлбэ. Арадай ажахын hандаран уналга, буржуйнарай зорюута hаад тойбо таталга, таряашадые мүрдэн хэhээлгэ — эдэ бүгэдэ орон дотор боложо байhан ангиин тэмсэлые улам шангадуулhан байгаа.

США, Англи, Францийн империалистнуудай тухиралгаар июниин 18-hаа (июлиин 1) эхилжэ фронт дээрэ хэгдэhэн добтолго буруу hүрөө бэлэй. Энэ добтолгын үедэ ородой 60 мянган сэрэгшэд алуулhан байна.

Фронт дээрэ хэгдэhэн урагшагүй добтолго тухай мэдээн олон миллион ажалшан арадай уур сухал үүдхээ бэлэй. Илангаяа Петроградта политическэ байдал шангадаhан байгаа.

Июлиин 3-най (16) үдэр Петроградта солдадуудай хүдэлөөн зүн дагаан эхилбэ. Эгээн түрүүлэн 1-дэхи пулемётно полкын солдадууд үйлсэдэ гараhан байна. Мүн тэдэнэртэй Гренадёрско, Московско болон бусад полкын солдадууд ниилэhэн байха юм. Тэрэ үедэ большевигүүдэй парти зэбсэг барижа бодохонь эртэ гэжэ тоолодог байгаа. Юундэб гэхэдэ, тэрэ сагта восстани илалта туйлаха аргагүй байhан юм.

«Июлиин 3—4-нэй үдэрнүүдтэ восстани хэгдээ hаа ехэхэн алдуу болохо hэн: бидэнэр засагаа хүсөөрөөшье, политическэшье талаараа барижа шадахагүй hэмди» гэжэ энэ асуудалаар В. И. Ленин нэгэ бага hүүлдэнь бэшэhэн юм. (В. И. Ленин, Зохёол, том 26, 5-дахи хуудаhан).

Июлиин 3-да (16) путиловецуудай колонно үйлсэдэ гараба. Тэдэнэй хойноhоо Питерын ондо ондоо заводуудай хүдэлмэришэд олооро үйлсэдэ гараhан юм. Энэ хүдэлөөн олониитын хабаадалгатай ба дайшалхы удхашанартай болошобо. Демонстрантнууд иимэ уряа доро ябаба: «Арбан министр-капиталистнууд үгы болон тонилог!», «Бүхы засагаа Соведүүдтэ үгэхэ!»

Олониитын хүдэлөөсударидалгагүйгөөр орхижо болохогүй байhан дээрэhээ большевигүүдэй партиин ЦК июлиин 3-най (16) үдэшэлэн бүхы засагаа Соведүүдтэ үгэхэ гэhэн уряа доро демонстраци үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри абаhан юм.

Тиин «Бүхы засагаа Соведүүдтэ үгэхэ!» гэhэн уряа доро 500 мянган хүн зоной хабаадалсаhан демонстраци большевигүүдэй хүтэлбэреэр Петроградта июлиин 4-дэ үнгэргэгдөө бэлэй.

Үнгэргэгдэhэн демонстрацида Петроградай хүдэлмэришэд болон солдадуудтай хамта Кронштадhаа ерэhэн морягууд, мүн Петергофын сэрэгэй частьнууд, Ораниенбаумын болон бусад городуудай хүдэлмэришэд хабаадалсаhан байна.

Демонстрантнууд большевигүүдэй ЦК-гэй байhан Кшесинскэ байшан тээшэ ошоhон байха юм.

Энэ байшангай балкон дээрэhээ В. И. Ленин ажалшадта хандахадаа, тэдэнэй эрид хатуу зоригтой, тэсэмгэй, hэрэмжэтэй байхыень уряалhан ба «Бүхы засагаа Соведүүдтэ үгэхэ!» гэhэн уряа илаха ёhотой, илахашье гэжэ зааhан байгаа. Энэ демонстраци хадаа эмхи гуримтайгаар үнгэржэ, олониитын нягта нэгэдэлтэй байhые гэршэлэн харуулаа hэн.

Эмхитэй, амгалан демонстрациин боложо байтар, демонстрантнуудай урдаhаа юнкерскэ, офицерскэ отрядууд табигдаhан юм. Правительстводаа үнэн сэхээр алба хэдэг сэрэгүүдые Соведүүдэй ВЦИК-гэй байhан Таврическа байшанда дүтэлүүлhэн, юнкернүүдтээ Зимни байшан харуулhан, фронтhоо Петроград руу сэрэгүүдые эльгээхэ захиралта Саг зуурын правительство гаргаhан байгаа.

Городой Невскэ, Садовой үйлсэнүүдэй углуула, мүн Линейнэ проспект дээрэ демонстрантнуудые буудаhан байна. Контрреволюциин солдадууд добтолжо ороо hэн. Тиигэжэ Петроградай үйлсэнүүдтэ хүдэлмэришэд, солдадуудай шуhан адхараа бэлэй.

Тиин Саг зуурын правительство, эсеро-меньшевигүүдэй ВЦИК хадаа большевигүүдэй партиин хойноhоо орожо эхилбэ. Июлиин 4-нэй (17) үдэшэнhөө эхилэн июлиин 5 (18) болотор «Правда» газетын редакци, июлиин 6-да (19) «Труд» газетын типографи hандаргагдаба. Город дотор нэгжүүл, арестнууд боложо эхилбэ. Мүн тэрэшэлэн июльскэ событинуудта хабаадалсаhан сэрэгэй частьнуудые тарааха гэhэн захиралта Саг зуурын правительство гаргаба.

Тиихэдэ июлиин 12-hoo фронт дээрэ толгойн сааза дахинаа хэгдэдэг болобо. Мүн улаан гвардиин буу зэбсэг хураажа эхилбэ. Тиигэжэ буржуйнар террор хюдалгын замда ороhон байгаа.

Политическэ байдалай хубилhантай дашарамдуулан, большевистскэ парти өөрынгөө тактикые hэлгэбэ. Буржуйнарай засагые буу зэбсэгэй хүсөөр үгы хэжэ, Совет засаг тогтоохын тула парти подпольдо орожо, восстанида бэлэдхэжэ эхилбэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (дээрэхи) Петроградай хүдэлмэришэд 1917 оной июльскэ демонстрацида ябана, (дорохи) июльскэ демонстрациие буудажа, намнажа байна.

(ТАСС).

Бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ уласхоорондын жэл эхилбэ

Июлиин нэгэндэ Гринвичын сагаар ноль часта. Бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ уласхоорондын жэл эхилбэ. Энэ жэлые үнгэргэлгэдэ 60 ороной эрдэмтэдэй коллективүүд удаан саг бэлэдхээ.

МГГ-гэй эхилhэнтэй дашарамдуулан июлиин нэгэнэй 3 часта (Гринвичын сагаар ноль часта), бүмбэрсэг дэлэйе шэнжэлхэ уласхоорондын жэл үнгэргэхэ Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ академик И. П. Бардин Москвагай радиогоор үгэ хэлээ. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Наукын түүхэдэхи энэ шухала үдэр бүхы дэлхэй дээрэ олон мянган шэнжэлэгшэд бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ уласхоорондын жэлэй программые бэелүүлхэ талаар харюусалгатай хүдэлмэри хэжэ эхилбэ.

Энэ жэлые үнгэргэлгэдэ хабаадагшадай урда бэрхэшээлтэй зорилгонууд табигданхай. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй орёо үзэгдэлнүүдые шэнжэлэлгэ таhалгаряагүйгөөр hайнаар, удаан болзор соо хэгдэхэ байна. Энэ шэнжэлэлгын дүнгүүдые бүхы дэлхэйн эрдэмтэд хэрэглэхэ болоно.

Станцинууд болон обсерваторинуудай хүдэлмэрилэгшэд, Антарктикын, Арктикын шэнжэлэгшэд, холын океануудые шэнжэлхэ экспедицинүүдтэ хабаадагшад, таанадта ашагтай hайнаар хүдэлмэрилхыетнай, тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар дабахыетнай хүсэнэб.

(ТАСС).

Нүхэд хонишод! Хонидоо олошоруулха, ноохо ехээр хайшалдаг болохо гэһэн уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлэе

23 жэлдэ хонишодоор хүдэлнэ

Торийн аймагай Алцагай сомоной Үдөө ажахын артелиин Шибэрэй отарада оройдоо хоёр хүн хүдэлдэг. Хэн бэ гэхэдэ 23 жэл соо мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан 58 наһатай Цыден Чагдуров тэрэнэй һамган Хандажап хоёр юм. Үбгэ һамган хоёр хонишодоор олон жэлдэ оролдосотойгоор хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болонхой, аймаг соогоо алдар сууда гаранхай.

Энэ жэлэй эхиндэ Цыден Чагдуровай бүлэ Агуухэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай бэлэг болгон, өөһэдынгөө арга боломжонуудые үшөө дахин ооложо үзөөд, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм шэрүүбтэр ноохо хайжалха гэжэ уялга абаад, Хрущевой нэрэмжэтэ хүршэ колхозойнгоо хонишодтой социалистическэ мүрысөө батлаһан юм.

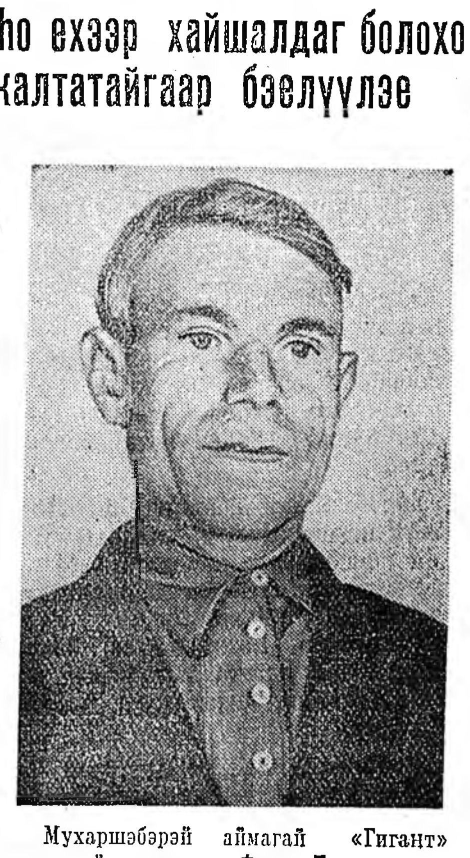
Хээрын бэлшээри дээрэ, кукурузын, зелёнкын һууриДа Цыдэн үбгэн гү, али Хандажап хүгшэн үдэр бүри, үглөөнэй наранһаа үдэшын боро хараан болотор, хонин һүрэгөө адуулжа, тобир тарган болгодог.

Эндэхи хонид үбэл, хабар эртэ хурьгалдаг болоо. Түлигдэдэггүй байрада 200 хурьган абтажа, эхэтээ суг байлгагдан түлжүүлэгдээ.

— Мүнөө жэл 230 эхэ хонинһоо 236 хурьга абаад, нэгэшье гээлтэгүйгөөр түлжүүлжэ байнабди. Үбэл түрэһэн хэдэн һайн һайн хонидоо зунай һүүл багаар хэнзэлүүлхэбди. Тиигэжэ 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абахаяа оролдожо байнабди,—гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлнэ.

Хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгтэй танилсаад байхадаа, Шибэрэй отарын хонишод Цыден Чагдуров, мүн тэрэнэй һамган Хандажап Жапова ажалай шэнэ амжалта туйлажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхээр шиидэнхэй.

М. Цаганов.

Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой хонишон **Федор Емельянович Богомазов.**

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Баунтын аймагай Карафтит тосхоной худалдаа наймаанай кустын хүдэлмэришэн Е. Т. Юрина 9 үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 7 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Б. Н. Найданова, Түнхэнэй аймагай Түнхэн тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. Л. Шехина, Байкало-Кударын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Н. И. Лобанова ба бусад бии.

Долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ гурбадахи шатын орденоор 13 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Ахын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн С. С. Сантибаева, Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн Дулма Цыренжапова, Кяхтын аймагай «Красное Знамя» колхозой гэшүүн В. И. Баннова гэгшэд бии.

Зургаан үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 32 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй дунда Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Л. С. Очирова, мүн энэ аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Д. Раднаева, Байкало-Кударын аймагай Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. С. Буянова, Бабушкин городой гэрэй эзэн эхэнэр Сайду Фахрутдинова ба бусад бии. «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 73 хүн шагнагдаа.

Эдэ дутуунуудаа дары усадхаха ёһотой

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоз газар тариалан, бэлшээри элбэгтэйшье һаа урда жэлнүүдтэ хони үсхэбэрилгөөр биратай үрэ дүн туйладаггүй байгаа. Юуб гэхэдэ, хони үсхэбэрилгэ дээрэ түрүү дүй дүршэл багаар хэрэглэгдэдэг, бэлдээ хонидо үбһэ тэжээлээр дутаһанһаа боложо тураха зүдэрхэ ондо ородог, искусственна аргаар хонид үрэжүүлгэдэггүй тооной байгаа. Эдэ шалтагаануудһаа болоод хонид олоор һубайрдаг, хурьгад үсөөн абтадаг һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозой правлени, партиина эхин организаци, колхозой анхарал оролдого гарадаг болоһоной ашаар зарим тэдэ аймалта байна. Хонидо байда байдал һайжаржа, ажалай нэмэлтэ түлбэри түлэгдэг болоо. Тиигэжэ һүүлэй 3 жэл соо хонидой тоо толгой 94 процент, тиихэдэ нарин ба нарибтар ноохотой хонид 1,5 дахин олошороо байха юм. Мүнөө үбэлэй хурьгалдаа хорогдол абтагаар боложо байна.

Эдэ амжалтануудаараа колхозой хонишод һанаагаа амарнагүй. Хонин ажалаа саашадань хүгжөөхэ, ноохо ехээр абадаг болохо тушаа партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгтэй һая танилсажа, хонидойноо тоо толгой олошоруулха, ноохо абалгые бүри ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ тэдэнэр шиидэбэ. 1960 он болотор колхозой хонин һүрэг 20 мянга хүрэтэр олошорхо, мүн энэ үе болотор ноохо абалга 2,6 дахин ехэ болохо байна.

Мүнөө колхозой хонишод абаһан уялганууднаа ажал хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Олохон хонишод мүнөө дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялганууды абаа. Жэшээлхэдэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абаһан хонишон Д. Ринчинов 115-һаа доошо бэшэ хурьга, хонин бүриһөө 5,5 килогрмм ноохо хайшалхаар шиидэбэ. Мүн хонишод нүхэр П. Бадмаев, Б. Ринчинов гэгшэд мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба.

Колхозой хонид мүнөө жэлдэ бултанай искусственна аргаар үрэжүүлгэдэхэ юм. Жэлэй эсэс болотор 1000 гаран хурьган абтахаар хараалагдана. Мүнөө жэл үүлтэртэ хонид илгагдажа, тусхай отаранууд болгогдоо: эмхидхэгдэжэ байна.

Тиигэбэшье хони үсхэбэрилхэ талаар колхоздо дутуунууд ехэ бии. Хонидой үүлтэр һайжаруулха, нарин ба нарибтар ноохотой хонидые олошоруулха хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Тиимэһээ ноохо абалга тон бага байна. Нёдондо жэлдэ 1955 ондо ороходо хонин бүриһөө ноохо абалга оройдоол 200 граммаар дээшэлээ гэхэ гү, али хамта дээрээ ноохо абалга 35 процентээр ехэ болобо. Тиихэдэ зарим хонишод нүхэд Г. Ринчинова, У. Будаева гэгшэдэй даажа байһан хонидһоо 2—2 килограмм хүрэхэгүй хурэхэгүй ноохо хайшалһан байха юм.

Хонин ажал дээрэ түрүү арга, дүршэл багаар хэрэглэгдэнэ. Нёдондо жэлдэ искусственна үрэжүүлгэ муугаар хэгдэһэн дээрэһээ олон хонид һубайрһан байгаа. Июнин 10-най мэдээгээр 100 эхэ хонин бүриһөө колхоз оройдоо 70 хурьга абаһан байха юм. Хонидой һубайлгые үсөөрүүлхэ, искусственна үрэжүүлгые шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ Саянтын МТС-эй зооветеринарна мэргэжэлтэд бага туһалаа. Хонишон бүхэн искусственна үрэжүүлгын онол аргые һайса шудалха, энэ харюусалгата хүдэлмэриие ямараар үнгэргэхэ тушаа мэдэжэ байха ёһотой.

Колхозой болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй дээрэ дурсагдаһан дутуу дунданууда усадхахын түлөө һайнаар оролдоо һаа, эндэхи хонишод абаһан уялгануудаа лаб дүүргэжэ шадаха.

М. Николаев.

Түрүү дүй дүршэл хэрэглэнэ

Шулуутайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй пункт модошодой ажалай эмхидхэлые бүри һайжаруулха хэмжээ абажа байна. Урдань эндэ хүдэлмэришэдые хубаарилан табилга, тэдэниие урмашуулха гурим ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ нүлөө үзүүлдэггүй байгаа.

— Манай республикын олонхи леспромхозууд модо отололгые нэгэл лэ тогтонги гуримаар ябуулдаг һэн. Ургажа байһан модые хоёр хүн—электрохюрөөшэн мотористтой хамта отолжо унагаадаг байгаа. Тиихэдээ, мотористнь унаһан модоёо хэрэгтэй газартань түлхижэ абаашаха, кабеляа нэгэ газарһаань нүгөө газарта абаашаха уялга дүүргэдэг һэн. Модоной гэшүүһэ арилгадаг тусгаар хүнүүд хүдэлмэрилжэ, отологдоһон модоной гэшүүһэ суглуулжа обоолдог, трактористнууд бэлэдхэгдэһэн модые шэрэжэ, дээдэ складта абаашадаг байгаа. Иигэжэ хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүд амяа хараад, өөрынгөө тухаар ажаллахадаа бүхы бригадынгаа ажалай бүтээсэдэ горьтойгоор нүлөөлдэггүй байгаа. Жэшээнь, электрохюрөөшэн моторист хоёр гансал модо отолхоёо хараад, тэдэнээ хайша хэрэгээр унагаадаг, тэдэниень һүүлдэ таллуулхада бэрхэшээлтэй болодог һэн. Тиихэдэ, гэшүүһэ суглуулагшад хүдэлмэреэ хүшэхүрэнгүй, модоной гэшүүһэ тудаһан газартаа обоолжорхидог байгаа, тэдэнь һүүлдэ модо таллуулхада баһал һаад болодог һэн.

Модошодой хүдэлмэридэ бии байһан эдэ дутагдалнуудые зайсуулха зорилгоор тус леспромхозой модо бэлэдхэлэй Тамахтайн пункт (начальнигынь Ставский, техноругынь Безденежный) ороной модошодой түрүү дүй дүршэлые хэрэглэн, ажалаа эмхидхэжэ захалаа. Нүхэр Терентьевэй даажа байһан мастерска участогта 4 бригада эмхидхэгдээ. Тэндэнь электрохюрөөгэй моторист (бригадирынь), тракторист туһалагшатаяа, мүн модоной гэшүүһэ арилгаха ба суглуулха гурбан хүн хүдэлмэрилнэ. Ажалай иимэ эмхидхэлэй үлүү һайн байһаниинь юуб гэхэдэ, моторист өөрөө туһалагшагүйгөөр модоёо отолжо унагаагаад, 3—4 кубометрээрнь суглуулна, мүн гэшүүһэ суглуулагшадта хамһалсана. Тиихэдэ, тракторист суглуулагдаһан модые шэрэжэ дээдэ складта абааһана, тэндэнь хоёр хүн модоной гэшүүһэ арилгажа, суглуулагдаһан обоонуудые шатаана.

Иигэжэ модошодой бригадынхидай холбоо барисаатайгаар хүдэлмэрилжэ эхилхэтэй сасуу, тэдэнэй ажалайнь түлбэриин гурим шэнэдхэгдээ. Тэдэнэр мүнөө бүхы бригадаараа дээдэ складта хэды шэнээн модо оруулһанай, хүн хүнэй ажалай бүтээсын зэргээр түлбэреэ абана.

Эндэхи модошодой хүдэлмэреэ иигэжэ эмхидхэһэнһээ хойшо, тэдэнэй ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлээ. Хэрбээ түрүүн һайнаар хүдэлмэрилхэдээ үдэртөө 8 кубометр модо дээдэ складта тушаадаг байгаа һаа, мүнөө үдэр бүри 10—10,5 кубометр тушаадаг болоо. Тиин һүүлшын 8 хоногой туршада трактор нэгэ халаанда 37 кубометр шэрэхын оронд 65,5 кубометр модо шэрэбэ.

Мүнөө эдэ бригадануудай хүдэлмэринь түсэбтэйгөөр ябуулагдадаг болоо. Участок дээрэнь урданайхида адли хайша хэрэгээр отолжо унагаагдаһан модон үгы, обоологдоһон гэшүүһэд модо таллуулхада һаад болоногүй.

Шэнэ арга хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар эндэ олон хүн хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэжэ, бусад участогуудта эльгээгдэнэ. Жэшээнь, нүхэр Терентьевэй мастерска участогта 51 хүн хүдэлмэрилдэг байгаа һаа, мүнөө 28 хүн хүдэлмэрилдэг болоо.

Модо бэлэдхэлэй участогууд дээрэ тусгаар бригадануудые эмхидхэжэ, хүдэлмэреэ комплексно аргаар ябуулжа байһан нүхэр Терентьевэй дүй дүршэл ехэ һайшаалтай, энээниие республикымнай модошодой үргэнөөр хэрэглэхэ байһаниинь лабтай.

К. Шедрин.

Нэгэ конторын түрүүшүүл

— Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтаар угтахын түлөө манай коллектив бүхы хүсэ шадабаряа гарган, эсэшэ сусашагүйгөөр шармайн ажаллажа байна. Илангаяа нүхэр А. И. Павловай хүтэлбэрилдэг бригадынхид эрхим һайнаар хүдэлмэрилжэ, бусадта жэшээ харуулна. Мүн бригада бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна, — гэжэ автотранспортна № 3 конторын начальник Аркадий Георгиевич Серкин омогтойгоор хөөрэнэ...

Үглөөгүүр. Гаражай үргэн ехэ хашаа соо хэдэн арбаад томо автобусууд жэрылдэн харагдана. Тэдэнэй хажууда байгаашадай заримаиинь томо, жэжэшье түлхюур баринхай, энэ тэрэ шүрэбүүдые мушхана, шангадхана, заримаиинь автобусаа аршана, сэбэрлэнэ. Хэбэрынь бултадаа ажалдаа гарахаяа түхеэрнэ. Уданшьегүй аб адлихан хара халаадуудые үмдэһэн хэдэн кондукторнууд ерэнэ. Сагаахан шарайтай залуухан басаган, эндэ байһан нэгэ хүнэй захадань ошоод, согтой дорюунаар хандана:

—Зай Иван, маршрудаа эхилхэмнай гү?

— Бэлэн даа. Шиниигээ захиралта хүлеэжэ байнаб, — гээд гаһар бүдүүн хоолойгоор энеэбхилэн дуугарба.

— Тиигэбэл ябае,— гээд хара сумка үргэлһэн кондуктор басаган согтой солбоноор автобус руу шурд ороно. Шофёршье машинаяа заводилан, эгээл түрүүлэн конторынгоо хашаан сооһоо аалиханаар гаража, рейсдэ мордобо. Пассажирска автомашиные жолоодохо гээшэ харюусалгатайшье, мүн хүндэтэйшье ажал ха юм даа.

Тус автобусой шофёр Иван Сурков машинаяа шадамараар жолоодожо, түргэн ябана. Хүнүүдэй автобусто һуудаг газарта графигайнгаа ёһоор хүрэжэ ерэнэ. Хүнүүдэй һуужа ябаһан машиные гэнтэ байлгажа болохогүй. Тиимэһээнь шофёр ябадалаа намдуугаар аалидхажа байлгана. Нүхэр Сурков энэ машинада зургаадахи жэлээ хүдэлхэ зуураа, ехэхэн дүй дүршэлтэй боложо, коллектив соогоо хүндэтэй болонхой.

Иигэжэ оролдодог дээрэһээ һара, квартал бүхэнэй түсэбые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Апрель, май һарынгаа түсэбые 130—135 процент дүүргэжэ, центнер шахуу бензин алмаһан байна.

Тус коллективэй дунда энэ нүхэртэймнай адли хэжэ байһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө дуратай, ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, бусадта үльгэр жэшээ харуулдаг зон олон. Жэшээнь, шофёр нүхэр Шаманов, кондукторнууд нүхэр Васкина, Гриф үдэрэйнгөө даабариие 130 процентһээ доошолуулдаггүй.

Автомашиные жолоодожо, эрхим һайн амжалта туйлаха гээшэ шофёрой хүдэлмэриһөө, техническэ заһабари саг соонь, һайн шанартайгаар. хэдэг зонуудһаа ехээр дулдыдана ха юм. Автобусуудта техническэ заһабари хэдэг мастерскойн эбтэй эетэй коллектив эршэтэ ажалаараа үнинэй суурханхай.

Мүнөө тэдэнэр Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, ажаллажа байна. Нёдондо жэлдэ пенсидэ гараһан нүхэр Чередниченко энэ мастерскойе хүтэлбэрилдэг юм. Мастерской соо ороходо сэбэр, бүхы юумэниинь эмхитэй гурамтайгаар табяатай байдаг. Мастерскойн коллектив эбдэрһэн автобусуудые нэгэшье минута һаатуулангүй, болзорһоонь урид заһабарилдаг заншалтай.

—Манай мастерской квартал бүхэнэйнгөө даалгабариие 120 процентһээ доошо оруулдаггүй юм,—гэжэ нүхэр Чередниченко омогорхон хөөрэнэ.—Коммунист Павловай бригада городой ажалшадые шэрэдэг автобусуудые заһабарилхадаа нормоёо 140—150 процент дүүргэдэг байна. Тэрэнэй бригадада 12 хүн хүдэлмэрилнэ. Бригадын түрүү хүдэлмэришэд нүхэд Спиридонов, Маркеев, Тaракановский болон бусад халаанайнгаа нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэй хэһэн заһабарида нэгэшье голодоһон гарадаггүй, барандаа техническэ заабариин ёһоор хэгдэһэн байдаг.

—Та, нүхэр Чередниченко пенсидэ гараһан хүн аад, амархаяа яагаа хүмта,—гэжэ асуухада, энеэбхилэн татажа иигэжэ харюусаба:

—Амархадашье болохо байгаа даа. Теэд парти, правительствомнай үбгэрһэн, үтэлһэн хүнүүдтэ ехэ анхарал хандуулна. Тиимэһээ би үшөө шадалтай хадаа зургаадахи табанжэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулха хүсэлэнтэйб.

Р. Цыдыпов.

Баргажанайхид хони үсхэбэрилгөөр гээгдэлһээ гараха аргатай

Хонин ажалаа хүгжөөхэ, ноохо бүри ехээр абадаг болохо тушаа парти, правительствын Бэшэгые Баргажанай хонишод, тэндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд зүбшэн хэлсэжэ, алдуу болон дутагдалнуудаа элирүүлэн, шэнэ шэнэ уялгануудые абажа байнхай.

Баргажанай колхозуудаар, Хүнтэйн МТС-тэ ябажа, хонин ажал дээрэ хүдэлдэг зонуудаар хөөрэлдэхэдэ, мүн хони үсхэбэрилгөөр һүүлэй жэлнүүдэй тоо баримтануудые абажа жэшээлхэдэ ажахын энэ шухала һалбари горьтойхон гээгдэлдэ ороһон байна. Хэрбээ хүршэ ажаһуудаг Курумканай аймагай колхозуудай һүүлэй табанжэлэй туршада хонидоо 2,6 дахин гэхэ гү, али 45 мянган толгойгоор олошоруулаа һаа, Баргажанай колхозууд арайхан гэжэ 1,9 дахин гэхэ гү, али оройдоо 21 мянган толгойгоор олошоруулһан байха юм. Тиин эндэхи колхозууд үнгэрһэн жэлдэ хонидоо олошоруулхаһаа байтагай 6500 гаран толгойгоор хорогоо бшуу. Хонидоо үбһэ тэжээлээр хангажа шадаагүй, һайнаар харууһалаагүй дээрэһээ жэл бүри олон хони үхүүлнэ, хонидынь олоороо һубайрна. Гансахан ажахын үнгэрһэн жэлдэ 9900 хони үхүүлээ, эхэ хонидойнь хахадһаа ехэнхинь һубай гараһан байна бшуу. Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нёдондо жэл зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоо 28 хурьга, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—39 хурьга абаа һэн.

Ажахын энэ жэлдэшье аймагай олохон колхозуудта хонидой үхэхэ, һубайрха ябадал үргэлжэлһөөр. Нёдондоной октябрь һараһаа энэ жэлэй июнь хүрэтэр эндэхи колхозууд бүхы хонидойнгоо 2,8 процентые үхүүлээ. Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хонидойнгоо 13,1 процентые, «Большевик» колхоз — 5,1 процентые, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 3,7 процентые үхүүлһэн байха юм. Энэ жэлдэ гурба мянга шахуу толгой эхэ хонидынь һубайршоо. Тиин Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо (Баргажан) эхэ хонидойнь гурбанай нэгэ хубинь, Ленинэй нэрэмжэтэ болон «Большевик» колхозуудта дүрбэнэй нэгэ хубинь һубай гараа.

Хонин ажалаа иимэ ехэ хохидолдо оруулжа байбашье, аймагай колхозууд хонидоо олоорынь үүсэлжэ, доторойнгоо хэрэгсэлдэ гаргадаг муу заншалтай болонхой.

Эдэ бүгэдын эсэстэ, илангаяа аймагай урда захын колхозууд тон, үсөөн хонитой байна. Эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 88 хонитой байгаа һаа, «Большевик», Сталинай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд тэрэнэй хахадайнь тухай хонитой байна ха юм. Энээн дээрэһээ боложо, эдэ колхозууд гүрэндэ ноохо тушааха түсэбөө дүүргэдэггүй, хониной мяха абаха аргагүйдэнэ.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо бэшэ тээ тон һулаар табигданхай. Хэтэрхэдээ Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо (Баргажан) хусануудынь түхэреэн жэлдэ эхэ хонидтоёо суг ябадаг. Иимэ байдал мүн 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдэнэ. «Большевик» колхоздо хусануудынь онсо харууһалганда байдаггүй, харин эрьенүүдээрээ суг ябадаг.

Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Большевик» колхозуудта хонидые искусственна аргаар ороондо оруулха тусхай байранууд түхеэрэгдээгүй, энэ шухала хүдэлмэри миил сарай доро хэгдэдэг. Эдэ колхозуудта бэдэрдэг хусанууд гээшэ гэжэ нэрлээд лэ отаранууд дээрээ нютагай үүлтэрэй, муу ноохотой элдэб хусануудые баридаг. Олон ушарта эдэ хусануудынь нюусаар хонидто табигдадаг байха юм. Иимэ будүүлиг баримтануудые мэдэжэ байгаад, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зохихо хэмжээ абадаггүй байһаниинь гэмтэй.

— Манай колхозой хоёр мянгаад хонидой дунда нэгэдэхи классай ноохотой оройдоо 4 хонин, хоёрдохи классай ноохотой 63 хонин бии,—гэжэ тэндэхи нэгэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Даненберг хөөрэнэ.

Хонидой тоо толгойн үсөөн, үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээ нёдондо жэл аймагай колхозууд ноохо абаха түсэбөө арайхан гэжэ 75 процент дүүргээ һэн. Энэнь эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 119 килограмм, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо миил 55 килограмм ноохон хүртэһэн байна.

Эдэ бүхы дутагдалнууд юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, нэн түрүүн аймагай олонхи колхоздо хони үсхэбэрилгэдэ анхарал бага табигдажа, хонишодоор эрхим хүнүүдые томилоогүй байха юм.

— Партиин айкомой, аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэд колхозуудаар ябахадаа гол түлэб хони, хурьгад ямар байнаб гэжэ һонирхоод лэ, ямар хүнүүд хонин ажал дээрэ хүдэлнэб гэжэ мэдэхые оролдодоггүй,— гэжэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр Доржиев мэдүүлнэ.

Үнэхөөр Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хонин ажалдаа анхаралаа табидаггүй байна. Мүнөө найман отара дээрэнь оройдоо юһэн хүн хүдэлнэ. Хүнүүдэй дутамаг дээрэһээ хонид муугаар харууһалагдана,эрэ эмээрнь, томо жэжээрнь илгажа, тусхай эдеэлүүлгэ, харууһалга эмхидхэхэ аргагүй болоно бшуу. Яахадаа түрүү һайн хүнүүд хонин ажал дээрэ хүдэлхэеэ ошоногүйб гэхэдэ, хонишодто зохид һайн гэр байра байхагүй, холын отара дээрэ хүдэлхэ байһан хүнүүдтэ түлбэриин талаар урмашуулга тогтоогдоогүй байха юм. Мүн хонишодой, илангаяа залуу хонишодой сүлөө сагаа культурнаар үнгэргэхэ ямаршье юумэ байхагүй. Иимэ байдал гансахан Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, харин «Большевик», 18 партсъездын, Сталинай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта ушарна.

Хүнтэйн МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, МТС-эй главна зоотехник нүхэр Лауль харьяата колхозуудайнгаа мэргэжэлтэдтэ эрилтэ багаар табина, хонин ажал дээрэ бии байһан ехэ дутагдалнуудтай олон ушарта эбсэшоод байдаг.

Теэд, Баргажанда нарин ба нарибтар ноохотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ арга боломжо ехэ. Энээн тушаа аймагай түрүү колхозуудай, хонишодой дүй дүршэл, тэдэнэй туйлаһан амжалтанууд ёһотой гэршэ боложо үгэнэ.

Хони үсхэбэрилгөөр, илангаяа хонидой үүлтэр һайжаруулгаар эндэхи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз һайн амжалта туйлаа. Жэл бүри хонидоо искусственна аргаар ороондо оруулжа, үрэжүүлгэдэ эрхим үүлтэрэй, һайн ноохотой хусануудые хэрэглэжэ, энэ колхозой хонишод бүхы 21700 хонидоо нарин ба нарибтар ноохотой болгожо шадаа. Тиин нарин ноохотой хонидынь бүхы хонидойнь хахадынь шахуу болоно. Энэ жэлдэ зоотехник нүхэр Жалсараевай хүтэлбэри доро колхоздонь ноохоной шанар тодорхойлхо тусхай лаборатори нээгдэжэ, хайшалһан ноохоёо өөһэдөө илгажа ябталаад, сэхэ промышленностьда эльгээхэ аргатай болонхой.

Нарин ба нарибтар ноохотой хонидһоон баянголоорхин жэл бүри ехэ олзо абана. Үнгэрһэн жэлдэ гансахан ноохо тушаалганһаа 1 миллион 400 мянган түхэриг абаа һэн. Энэ жэлдэ ноохонһоо хоёр миллион шахуу түхэригэй олзо абтахаар болоод байна. Тус колхоз энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 93 хурьга абаад түлжүүлжэ байна.

Энэ колхозой ахалагша хонишон Бадма Будаев отарынгаа 913 эрьенүүдэй тус бүриһөө дунда зэргээр дүрбэн килограмм эрхим шанартай ноохо абаа. Мүн иимэ хэмжээнэй ноохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бадма Бадмаев абаһан байха юм.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз болон аймагай түрүү хонишод мэтэ амжалта туйлаха арга боломжо колхоз бүхэндэ бии. Гансал хонин ажалда анхарал ехээр табиха, энэ шухала һалбарида эрхим түрүү хүнүүдээ эльгээхэ хэрэгтэй болоно.

Хони үсхэбэрилгөөр угаа ехэ арга боломжонуудай бии байһые мүн һаяхан эндэ үнгэргэгдэһэн аймагай түрүү хонишодой, колхозуудай болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөн элирүүлэн харуулба. Аймагай колхозууд 1960 он болотор хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин олошоруулжа, 83 мянган толгой хонитой болохо, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо дунда зэргээр абаха гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад шиидэһэн байха юм. Хонёор үсөөн зарим колхозууд энэ үедэ хонидойнгоо тоое гурба дахин олошоруулха аргатай.

Абаһан энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө шэнэ жэл гаратар үшөө 4500 хурьга абаха, хонидоо шэмэтэ болон бүдүүн тэжээлээр хангахын хажуугаар, эхэ хонин бүридэ нэгэ центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ абаха гэжэ тэдэнэр хэлсээ. Энэ үедэ бүхы эхэ хонидоо типовой һайн байратай болгохо юм. Энэ жэлэй үбэлжэлгын эхилтэр колхоз бүхэн хонишодоо зохид һайн гэр байраар хангаха, отаранууд дээрэ бани бариха аргатай.

Зунай, үбэлэй бэлшээри муутай колхозууд бэлшээри дээрээ зелёнко тариха, эхэ хонидой отара бүхэндэ силос дараха хэмжээнүүдые абаха болоно.

Хонин ажалаа саашадаа хүгжөөхэ, ноохо ехээр абадаг болохо тушаа парти, правительствын Бэшэг соо хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хонишодойнгоо эдэбхи үүсхэлые дэмжэжэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хонишодые, илангаяа эхэ хонидой отара дээрэ хүдэлэгшэдые түлбэриин талаар урмашуулха шухала. Хүршэ курумканайхидайнгаа жэшээгээр хонишодоо тусхай курсада һургажа, мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ тушаа баргажанайхид хэмжээ абаха зэргэтэй.

Б. ГЫЛЫКОВ, манай тусхай корр.

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин бүхэвенгерскэ конференци

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин бүхэвенгерскэ конференци Будапештдэ болоод дүүрэбэ.

Партиин саг зуурын Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые ВСРП-гэй ЦК-гэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Янош Кадар хэһэн байна.

Партиингаа баатарлиг түүхэтэй байһан тухай элидхэлэйнгээ эхиндэ тогтохо зуураа, Я. Кадар 1949 онһоо 1953 он хүрэтэр байһан партиин политическэ хүтэлбэридэ сэгнэлтэ үгөө. Энэ үе соо партиин ажал ябуулгада хамагай түрүүндэ ехэ һайн үрэ дүн туйлагдаһан болобошье, мүн тааруугүй ябадал гараһан байгаа гэжэ элидхэлшэ заагаа.

1953 оной июньдэ Имре Надиин болон тэрэнэй бүлэгэй гэмээр Центральна Комитедэй гаргаһан алдуунууд партиин хүдэлмэридэ үзэгдэһэн байгаа. Алдуунуудые зайсуулжа, партиин болон арадай засагай нэрэ хүндые һэргээн дээшэлүүлхын орондо Имре Надь тад һөөргөөр парти болон арадай засагые һуларуулха гэжэ оролдоһон байгаа. Бодото байдалһаа уламжалан гараһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулһан баһа нэгэ шалтагаан гэхэдэ, зарим нүхэд М. Ракоши түрүүтэйгээр өөһэдынгөө хуушан алдуу эндүүнүүдые хаһа саг соонь, хүсэдөөр заһажа шадахагүй байшоо.

Партиин Центральна Комитет 1956 оной июльдэ тон шухала ба зүб шиидхэбэри абажа, алдуу дутуунуудаа юрын аргаар зайсуулха политическэ эрхэ байдал бии болгоо һэн гэжэ Я. Кадар саашань хэлээ.

Эдэ шиидхэбэринүүдые партиин гэшүүд болон партийнабэшэ ажалшадай зүб шиидхэбэри гэжэ тоолоод, тэдэниие бэелүүлхын тулада бүхы хүсөөрөө оролдодог байһыень Я. Кадар жэшээнүүд дээрэ эли тодоор харуулаа.

Имре Надь гэхэ мэтын ревизионистнууд алдуунуудые заһаха гэжэ оролдонобди гэжэ хэлэдэг байбашье, үнэндөө Центральна Комитедэй июльскэ шиидхэбэриие дэмжэнгүй, дайсадай тала руу орожо, Венгриин Арадай Республикада болон партида эсэргүү зэбсэгтэ добтолго үүдхэхэдэнь дайсадта туһалаа.

Октябриин 23-һаа ноябриин 4 хүрэтэр болоһон событинуудые Я. Кадар шэнжэлээ. Энэ үе соо Венгриин социалистическэ революционно хүсэнүүд буржуйнарай, революцида харша хүсэнүүдтэ орходоо булюу байгаа. Зүгөөр, революцида харша хүсэнүүд эмхидэнги байжа арадай республикые хамгаалагшадай зэргэдэ болон хүтэлбэридэ шурган ороо. Хүтэлбэридэ шурган ороһон урбагшад иигэжэ социалистическэ революциин хүсэнүүдэй эмхи гурим алдахуулһан байха юм.

Ноябриин 4-дэ байгуулагдаһан Хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительство, ВСРП-гэй шэнэдхэгдэһэн хүтэлбэри (Имре Надь мэтын урбагшадые өөрынгөө зэргэһээ гаргаһан) революцида харша этэгээдүүдые зэбсэгэй хүсөөр даража, орон дотороо конституцяар хараалагдаһан гурим дахяад һэргээхэ, Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ империалистическэ этэгээдүүдэй зүгһөө хамааралсаха ябадал зайсуулха гэһэн зорилго урдаа табиһан байгаа. Партийна хүтэлбэри болон правительство туһаламжа үзүүлхэ гүйлтатайгаар Венгриин хүдэлмэришэн ангида, ажалша венгер арадай социализмда үнэн шударгы байһан хүсэнүүдтэ, Советскэ Союзда, социалистическэ лагерьта, аха дүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудта хандаһан байгаа.

Венгриин Арадай Республика — хүдэлмэришэд ба таряашадай гүрэн, пролетариадай диктатурын гүрэн—мүнөө оршожо байна. Энэ республика бэхижэжэ, зарим талаараа хархис буһалгаанай болохын урда тээхидэ орходоо хүсэтэй болоо гэжэ Я. Кадар мэдүүлээ.

Партиин марксистско-ленинскэ генеральна хараа шугам шууд бэелүүлһэнэй ашаар, хүдэлмэришэн ангиин болон олониитэ ажалшадай дэмжэлгэ үзүүлһэнэй ашаар, Советскэ Союзай, социалистическэ лагериин, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй интернациональна дэмжэлгэ үзүүлһэнэй ашаар амжалтанууд туйлагдаа гэжэ элидхэлшэ заагаа.

Социалистическэ революциин хэрэг илаа. Зүгөөр энэ илалтаяа батадхаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ дайсан харша хүсэнүүдэй нилээд ехэ хубинь үлэнхэй, империализм өөрынгөө хорото һанаашалгануудые гаргаһаар гэжэ Я. Кадар хэлээ.

Хүдэлмэришэн таряашанай гүрэнэй пролетарска диктатурые бэхижүүлхэ гээшэ манай түрүүшын зорилго болоно гэжэ Кадар үргэлжэлүүлээ.

Ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха шухала гэжэ нүхэр Кадар онсолон тэмдэглээ. Партимнай 350 мянган гэшүүнтэй, профсоюзууд 1 миллион 900 мянган гэшүүнтэй гэжэ тэрэ мэдээсээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын зэргэдэ партиин ябуулдаг хүдэлмэри шангадхаха шухала гэжэ элидхэлшэ заагаа.

Удаань экономическа байгуулалтын зорилгонууд тухай нүхэр Кадар тогтожо хэлээ. Ороной үйлэдбэриин хүсэ саг үргэлжэ хүгжөөхэ гээшэ партиин болон правительствын экономическа политикын гол ёһон болоно гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Парти тухай Я. Кадар иигэжэ хэлээ: Парти хадаа манай эрхэ байдалда хүдэлмэришэн ангиин зэбсэг мүн болоно. Парти өөрэйн тусхай зорилготой бэшэ юм. Коммунистнууд арадай аша туһын тулада тэмсэн партияа бэхижүүлхэдээ, тэдэнэр арадтаа зэбсэг бэлэдхэжэ үгэнэ гэжэ арад зон ойлгохо зэргэтэй. Партиингаа политическэ болон үзэл сурталай талаар сэбэр байлгые хамгаалхамнай шухала байна.

Социалистическэ оронуудай харилсаан тухай хэлэхэдээ, Советскэ Союзтай һайн харилсаатай байха гээшэ тон шухала асуудал болоно гэжэ Кадар хэлээ. Мүн венгер арадай болон социалистическэ бусад оронуудай арадуудай хоорондохи ахадүүгэй холбоо болон хани барисаан тухай элидхэлшэ саашань хэлээ.

Партиин Устав тухай элидхэлые конференци шагнаа. ВСРП-гэй ЦК-гэй гүйсэдкомой гэшүүн Д. Марошан энэ элидхэл хэһэн байна.

Түрүүшын хоёр асуудалаар үгэ хэлэлгын һүүлээр Я. Кадар түгэсхэлэй үгэ хэлээ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар конференци шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

Зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи пунктые — партиин хүтэлбэрилхы органуудые бэхижүүлхэ ба нэмэжэ хүнүүдые һунгаха тухай асуудалаар ВСРП-гэй ЦК-гэй гүйсэдкомой гэшүүн Миклош Шомоди үгэ хэлээ.

Конференци хадаа зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаад, ВСРП-гэй хүтэлбэрилхы органуудта хүнүүдые нэмэжэ һунгаа.

Москвада болохо фестивальда 750 залуу голландецууд ерэхэнь

ГААГА, июлиин 2. (ТАСС). Залуушуулай болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн VI фестивальда Голландида ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Политическэ элдэб үзэл баримталдаг, элдэб шажанда шүтэдэг 750 эдир залуу хүбүүд, басагад Москва ошохо байна. Фестивальда хабаадахые хүсэгшэд тон олон.

Суэц каналаар суднануудай ябалга

КАИР, июлиин 2. (ТАСС). МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор июнь һарада Суэц каналаар элдэб оронуудта хамаатай 1269 судна иишэ тиишээ гараһан байна. Энэ хадаа май һара соохидо орходоо 500 суднаар олон юм. Израилиин суднануудһаа бэшэ, бүхы нацануудай суднанууд Суэц каналаар гарана. Англиин суднанууд бусад оронуудайхида орходоо олоор гараа. Жэшээлхэдэ Англиин — 266, Норвегиин — 192, Италиин — 140, Холбоото Штадуудай — 40, Советскэ Союзай — 43 судна каналаар гараа.

Манай республикын һонин

★

Һурагшадай эршэтэ ажал

Хорго Исингиин хонгор үргэн тала нугануудые бүрхөөн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонин һүрэг олоороо бэлшэнэ. Энэ жэлдэ бороо эртэ орожо ногооной гараса ехэ һайн байжа, хонид эртэ ногоондо садаа.

Үбһэ тэжээлээр элбэг үбэлжэһэн, шэнэ ногоондо эртэ садаһан хонидой нооһон эртэ хөөрэжэ, энэ колхоздо хониной нооһо хайшалга амжалтатай ябажа байна. Нүхэд Шойдагбаев Бадмажабай, Михаил Шелиховэй даажа хүдэлгэдэг нооһо хайшалдаг агрегадууд һайнаар хүдэлнэ.

Арбадахи классые дүүргээд артельдээ хүдэлхэеэ ерэһэн Тарбын Цырендыжит үдэр соо 30 хони хайшалхын орондо 35 хони хайшалжа 100 кг. хүрэтэр нооһо тушаана. Мүн 9-дэхи класс дүүргэһэн Доржын Цырендыжит Шелихова Зоя хоёр гурба хониной нооһо нормоһоо үлүүлэн хайшална. Дүрбэн үдэр соо 2300 хонин хайшалагдаа. Эрье хонидой толгой бүриһөөнь 3,5 килограмм нооһон абтана.

Бүхы хонидоо 4—5 үдэр соо хайшалжа дүүргэхэбди гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод уялга абаһан аад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ, олон мянган түхэригтэй олзо нооһо тушаалгаһаа оруулба.

Т. Шойдоков.

Шэнэ барилганууд

Баргажанай леспромхоздо һүүлэй үедэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Лебяжинска модо бэлэдхэлэй пунктда типовой механическа мастерской баригдажа дүүрүүтэй болоо. Илангаяа байрын гэрнүүдые олоор, һайн шанартайгаар бариха хэрэгтэ эндэ ехэ анхарал хандуулагдана. Һүүлэй үедэ 16 шэнэ гэр ашаглалгада тушаагдажа, гушаад айл байратай болоо. Мүнөө үшөө 5 гэр баригдажа байна.

Гадна, ниитын барилганууд, магазин, хүүгэдэй сад, бани баригдаа. Мүн медицинскэ пункт, һургуули баригдаха.

200 хүнэй һууритай клуб барихын тула хахад миллион түхэриг һомологдоо. Энэ клубынь дотороо элдэб кружогуудай хүдэлмэрилхэ олон таһалгануудтай, библиотекэтэй байха юм.

Барилгашад клубаа Октябриин революциин 40 жэлэй ой хүрэтэр ашаглалгада оруулха гэһэн уялга абаа.

В. Орлов.

★ ★

Залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда зорюулагдаһан эстафетэ уржадэр Улан-Удэ ерээ. Тус эстафетые Эрхүү хото абаашаха ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр Матвеев толгойлогшотой команда мордобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Матвеев эстафетэ абажа байна.

А. Мантаевай фото.

Түмэршэ дарханай оролдолго

Бата бага балшар байхаһаа һүхэ, алха барижа, дарханай зэр зэмсэгтэй носолдожо һуухыень нютагаархидынь харахадаа: «энэ гартаа дүйтэй, уран дархан лэ болохо хүн даа» гэжэ хэлсэдэг байгаа.

Нээрээшье нютагаархидайнь хэлсэдэг үгэ зүб байшоо. Нүхэр Цыбиков модошошье, түмэршэшье бэрхэ дархан болоо һэн. Залуу наһанһаа эхилээд, табин гурбатай болотороо түмэршэ дарханаар ажаллажа баян дүршэлөөрөө суурхана. Мүнөө Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой.

Колхоздоо хэрэгтэй элдэб янзы хэрэгсэлнүүдһээ эхилээд аса, та[...] муур болон, үбһэнэй машинану[...] түмэршэ дархан Бато Цыбиков[...] гараар заһабарилагдана. Үбһэн[...] гараад байхадаа, тракторайшье к[...] силкануудай энэ тэрэ юумэнүүд[...] эбдэрхэдэ, аяар холо МТС ошож[...] үнэтэ сагаа гээнхаар, Бато үбгэн[...] ошожо заһуулуужам гэжэ эндэ хэ[...] сэдэг юм.

Мүнөө үбгэн наһатай болобош[...] ажалай һайн жэшээ харуулн[...] Үдэр бүриингөө нормые 100—1[...] процент хүрэтэр дүүргэнэ.

К. Жалсараев.

Эрхим ажалда зоригжуулмаар лекци

КПСС-эй Бичурын айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Д. Ц. Очиров Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ерэжэ, «Мяха, тоһо, һүнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай» лекци уншаба. Нүхэр Очиров өөрынгөө лекцидэ нютагай байдалһаа баримтануудые хэрэглэн, шагнаашадые ехэ һони[...] хуулба.

— Иимэ ойлгосотой, һайнаар у[...] шагдаһан лекци колхознигуудые э[...] хим ажалда зоригжуулмаар ба[...] на,— гэжэ лекци шагнаашад хөөр[...] нэд.

Н. Гомбоев.

Болоһон ушар

«Механлит» заводой хүдэлмэришэн нүхэр Нагаслаев, Городской пожарна командын начальник Митряков гэгшэд Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр ябажа ябатараа, заахан үхибүүнэй онгосоһоо унахыень харажархиба гэхэ.

Хоёр нүхэд хэлсэһэндэл адли нэгэн доро уһа руу харайлдан орожо, үхибүүнэй ами наһ[...] абарбад. Уһа залгижа, хүхэрш[...] һэн хүбүүндэ тэрэ дары түрүүшы[...] туһа үзүүлжэ шадаһанайнь ашаа[...] Леня Колода амидырһан бай[...] юм.

Нүхэр Митряков уһанай аю[...] һаа — 5, галай аюулһаа — 11 хүн[...] ами наһа абарһан байна.

В. Евлахов.

Спортивна сезоной зарим дүнгүүд

Спортын элдэб мүрысөөндэ һурагшад болон залуушуулай олоороо хабаадаха эгээл зохид үе—спортын зунай сезон манай республикада түлэг дундаа ябажа байна.

Хүдэлмэришэд, албахаагшад болон залуушуулай бэе махабадаа зунай сагта һайжаруулха эрхэ байдал манай эндэ гүйсэд бии. Ажалайнгаа һүүлээр, сүлөөтэй сагтаа дуратай спортоо ажалшадай эрхилжэ амарха, хүсэ шадалаа нэмээхэ стадионууд, спортивна талмайнууд, урилдалгын харгынууд манай республикын предприятинууд, эмхи зурганууд, һургуулинууд, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдтэ баригданхай.

Энэ жэлэй спортивна сезондо урдахи жэлнүүдэйхидэ орходоо һонирхолтой мүрысөөнүүд, уулзалганууд болоно. Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой «Локомотив» гэжэ һайндуранай бүлгэмэй, түмэрзамайхидай «Локомотив» гэжэ бүлгэмэй, Городок городой, Закаменай, Түнхэнэй, Заиграйн, Кабанскын болон бусад аймагуудай колхоз, совхоз, МТС-үүдэй спортивна талмайнууд дээрэ футболистнуудай, велосипедистнүүдэй, хүнгэн атледүүдэй, барилдаашадай, һур харбаашадай олон тоото уулзалганууд, һурагшадай элдэб мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ. Советскэ хэблэлэй үдэртэ зорюулагдаһан «Бурят-Монголой үнэн» газетын нэрэмжэтэ заншалта эстафетэ, Улан-Удын түрүү һуури эзэлхын түлөө футболоор блицтурнир боложо, мүнөө жэлэй зунай спортивна сезон нээгдээ һэн. Эдэ мүрысөөнүүдтэ хэдэн мянган һурагшад болон залуушуул хабаадажа, зооветинститудай, 65-дахи, 1-дэхи һургуулинуудай физкультурна коллективүүд командна түрүү һууринуудые эзэлһэн байна. Хабаадагшадые, командануудые мүрысөөндэ олоор хабаадуулһанайнгаа түлөө 65-дахи һургуулиинхид газетын тусхай шанда хүртөө һэн. Энэ һургуули эстафетэдэ һайнаар бэлэдхэжэ, олон команда жэлһээ жэлдэ табидаг юм. Хүнүүдые олоор хабаадуулһанайнгаа түлөө коллективүүд болон спортивна бүлгэмүүд сооһоо зооветинститудайхид мүн лэ шанда хүртөө.

Улан-Удэдэ буудалгаар, футбол наадалгаар республиканска мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Буудалгаар «Байкал» гэжэ спортивна бүлгэмэйхид нэгэдэхи һуури эзэлээ. Хоёрдохи һуурида Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводойхид гараа. Спортивна сезон нээлгэдэ зорюулагдаһан футбол наадалгада городой 19 команда хабаадалсаа. Энэнь нёдондэнойхидо орходоо нилээд олон байна. Үсэд шанга спортивна тулалдаануудай һүүлээр паровозо-вагонно заводой «Локомотив» бүлгэм түрүү һуурида гаража, кубок абаба.

Комсомолой болон профсоюзай организацинуудай туһаламжаар физкультурын эмхи зурганүүдай спортивна бүлгэмүүдэй коллективүүд зунай һарануудта спортын элдэб һалбаринуудаар олон хүнэй хабаадалгатай мүрысөөнүүдые, аймагуудта матчева уулзалгануудые үнгэргэбэ. Хүнгэн атлетикээр, волейболоор, бусад спортивна наадануудаар республикын һурагшадай мүрысөөнүүд һаяхан дүүрэбэ. Кударын, Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Кяхтын аймагуудта эдэ мүрысөөнүүд илангаяа эмхитэйгээр, һайнаар үнгэргэгдөө. Мүрысөөнүүд манай һурагшадай спортивна мэргэжэлэй ургажа байһые харуулаа.

Гурбан үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ городой һайндуранай спортивна бүлгэмүүдэй суглуулагдамал команданууд өөһэд хоорондын ба командна түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсээ. Энэ мүрысөөн манай спротсменүүдэй зарим тэды ургалтые гэршэлээ. Эндэ залуу ургажа ябаһан бэлигтэй спортсменүүд нүхэд Попов, Завязкин, Мартынцева, Ширенкова болон бусад шалгарһан байна. Мүрысөөнэй дүнгөөр «Буревестник» гэжэ һайндуранай спортивна бүлгэмэй команда нэгэдэхи һуурида гаража, республикын физкультура болон спортын комитедэй шанда хүртэбэ.

Городой болон республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаһан футбольно командануудай тоо мүнөө жэлдэ олошороо. РСФСР-эй кубок абахын түлөө мүрысөөн городой физкультурна коллективүүдэй дунда үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ 28 команда хабаадалсаа. «Байкал», «Авангард» гэжэ спортивна бүлгэмүүдэйхид финалда гаража, шангаар тулалдаһанай һүүлээр «Авангард» командынхид илаад, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртөө. Энэ командынхид тус тустаа мүн лэ дипломуудые абаа. Республикын кубок абахын түлөө һорёондо «Байкал» гэжэ спортивна бүлгэмэйхид илажа, кубок абаба.

Футболоор Дальневосточно зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяар болохоёо байна. Тиимэһээ тэрээндэ хабаадаха команданууд эртээнһээ бэлэдхэжэ, һайн үрэ дүн харуулха ёһотой.

Волейболоор наададаг хүнүүд һүүлэй үедэ олошоржо байна. Энэ һонирхолтой спортоор һургуулинууд болон институдуудта, колхоз болон совхозуудта залуушуул хододоо наадажа байдаг. Волейболоор городой кубок абахын түлөө 26 команда тулалдаба. Пединститудай, «Авангардын» команданууд финалда гаража, тон шангаар тэмсэһэнэй эсэстэ студентнэр илаба. Тиигэжэ тэдэнэртэ кубок, нэгэдэхи шатын диплом барюулагдаа.

Республикын хүдөөгэй командануудай хоорондо волейбол наадалгын мүрысөөн июль һарада үнгэргэгдэхэ байна. Тиимэһээ волейболистнууд энээндэ тон харюусалгатайгаар бэлэдхэхэ зэргэтэй.

Велосипедээр манай эндэ үбгэн залуугүй гүйлгэлдэдэг. Спортын энэ һалбаряар манай республикын городой, хүдөөгэй велосипедистнүүд муу бэшэ дүн харуулна. Һаяхан Кяхта ошодог харгы дээрэ Сибирь болон Дальна Востогой зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө велосипедистнүүдэй мүрысөөн болобо. Энэ мүрысөөндэ манай эндэһээ нүхэд Давыдова, Чикишев, Горбачюк, Убугунова, Очиров болон бусад хабаадаа. Манай команда дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байна. 200 километрын урилдаанда 2-дохи һуури эзэлһэн манай спортсмен Чикишев, кроссто 4-дэхи һуури эзэлһэн спортсмен Горбачюк яһала һайн дүн харуулаа.

Энэ жэлдэ РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө, мүн зональна, спортивна бүлгэмүүдэй мүрысөөнүүдтэ манай республикын олон спортсменүүд хабаадалсаа, хабаадалсахашье байна. Спортын мастер нүхэр Николаев, спортсмен разряднигууд Жамбалов, Докучаев болон бусадһаа бүридэһэн манай буудагшадай команда заочно мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлһэнэйнгээ һүүлээр, РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө мүрысөөндэ 5-дахи һуурида гараба. Манай спортсменүүд элдэб мүрысөөнүүдтэ хабаадахын тула оронойнгоо хэдэн городуудта ошобо. Жэшээлхэдэ, боксоор, хүнгэн атлетикээр багшанарай институдай команда Ленинград, зооветинститудайхид — Воронеж, мотоциклистнүүд Вологда город ошонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ Сибирь болон Дальна Востогой зонын мүрысөөнүүд манай городто болобо. Эдээндэ барилдаашад, һур харбаашад, хүнгэн атлетигүүд, велосипедистнүүд мүрысөө. Воронцова, Шарипов гэгшэд хүнгэн атлетикээр, Цыденов Цыренов хоёр барилдаагаар шалгарһан байна.

Улан-Баторта болоһон уласхоорондын спортивна мүрысөөндэ манай спортсменүүд ехэ амжалта туйлажа, шанда хүртэһэн, 8 түрүү һууринуудые эзэлжэ, Эхэ оронойгоо спортивна алдар солые бүри дээшэнь үргэһэн байна. Бэлигтэй спортсменүүд Воронцова, Сыжипова, Шарипов болон бусад Хитадай, Монголой, Корейн спортсменүүдтэй мүрысэжэ, командна хоёрдохи һуури эзэлээд, Монголой Арадай Республикын физкультура болон спортын комитедэй шан абаа.

Манай спортсменүүдэй туйлаһан зарим тэды амжалтанууд һайндуранай спортивна бүлгэмүүдэй, физкультурын коллективүүдэй, комсомолой болон профсоюзай эмхи зургаануудай эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие һайжаруулжа байһыень гэршэлнэ.

Гэхэтэй хамта, зарим газарнуудта спортивна хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын, Прибайкальска аймагуудта, Бабушкин городто спортивна мүрысөөнүүдтэ колхознигууд, механизаторнууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшад тон үсөөнөөр хабаадуулагдана. Ниитэ физкультурнигуудай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулхынгаа хажу[...] гаар физкультурын болон комсом[...] лой эмхи зурганууд спортивна м[...] рысөөнүүдтэ хүн зониие бүри олоо[...] хабаадуулхын түлөө шангаар тэмс[...] хэ ёһотой.

Мүнөө үедэ физкультурын зари[...] эмхи зургаануудай ажалда ехэхэ[...] дутагдалнууд бии байна. Эдэ д[...] тагдалнуудаа усадхахын түлөө т[...] дэнэр тэмсэнэгүй. Физкультуры[...] бүхы коллективүүдэй хүдэлмэрил[...] мүн барилдаа, һур харбаа хүгжөө[...] хэ хэрэгтэ республикын физкульт[...] ра болон спортын комитет, айма[...] гуудай комитедүүд анхаралаа һ[...] лаар табина. Профсоюзна эмх[...] зурганууд өөһэдынгөө спортивн[...] бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие хина[...] шалганагүй, тэдээндэ туһалнагү[...]

Спортын зарим һалбаринуудаа[...] гээгдэлые ойрын сагта усадхахы[...] тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдах[...] ёһотой. Манай спортсменүүд мэ[...] гэжэлэйнгээ талаар хүнгэн атлети[...] кээр, футболоор, мүн бусад оло[...] һалбаринуудаар гээгдэжэ ябана[...] Юундэб гэхэдэ, зарим хүтэлбэри[...] лэгшэд, тренернүүд спортсменүүдт[...] туһаламжа багаар үзүүлнэ. Спор[...] тивна-ниитын, физкультурна ажа[...] лые һайжаруулха хэрэгтэ комсомо[...] лой, профсоюзай болон советск[...] эмхи зургаанууд туһалха зэргэтэй.

Физкультура болон спорт айл бү[...] хэндэ нэбтэрэн орожо, ажалшады[...] коммунистическээр хүмүүжүүлгы[...] шухала арга нүхэсэл боложо байна[...] Тиимэһээ парти, правительствынга[...] анхарал оролдолгодо харюу бол[...] гон, манай спортсменүүд спортивн[...] бүри ехэ амжалта туйлахын түлө[...] эршэмтэйгээр тэмсэхэ зэргэтэй.

М. ПЕТРОВ.

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00466. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3841.